

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

Bakalářská práce

Vyjednávání moci v procesu tetování

Marta Hronová

Vedoucí práce: Mgr. Martin Heřmanský, Ph.D.

Praha 2023

"Prohlašuji, že jsem práci vypracoval/a samostatně. Všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány. Práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu."

V Praze dne 22.6.2023

..... podpis

Poděkování:

Chtěla bych v první řadě poděkovat vedoucímu bakalářské práce panu Mgr. Martinovi Heřmanskému, Ph.D. za všechny konzultace, komentáře, cenné rady a trpělivost během průběhu celého vzniku bakalářské práce.

Velké poděkování patří také všem aktérům, kteří se rozhodli se mnou na výzkumu spolupracovat a také moc děkuji všem přátelům a rodině, kteří mi poskytovali podporu během celého psaní.

OBSAH

ÚVOD.....	1
TEORETICKÁ ČÁST.....	2
Tetování.....	2
Co to je tetování?.....	2
Jak se proměnilo vnímání tetování v čase?.....	3
Jaký je proces tetování a jak vzniká?.....	5
Vymezení moci.....	7
Vztah tatér – klient.....	9
METODOLOGIE A REFLEXE VÝZKUMU.....	11
Výzkumné otázky.....	13
Výzkumný vzorek a terén.....	13
Analytické postupy.....	15
Vlastní situovanost v terénu a reflexe výzkumu.....	15
Etika výzkumu.....	16
EMPIRICKÁ ČÁST.....	18
Popis tatérek.....	18
Vyjednávání klientů.....	20
Výběr tatéra.....	20
Vztah s tatérem.....	21
Výběr motivu a vyjednávání o jeho podobě.....	23
Vyjednávání tatérů.....	28
Průběh komunikace s klienty.....	28
Vyjednávání o ceně.....	31
Faktory ovlivňující tetování.....	35
ZÁVĚR.....	44
BIBLIOGRAFIE.....	46
POUŽITÉ INTERNETOVÉ ZDROJE.....	48

ÚVOD

Rozhodla jsem se bakalářskou práci zaměřit na téma tetování hlavně z osobního zájmu. Na podzim minulého roku jsem se rozhodla o tetování zabývat i z druhé strany, než je ta klientská. Po pořízení vlastního strojku a trénování na umělé kůži mi došlo, že tetování je něco, čím se chci ve své budoucnosti zabývat a chci se o něm dozvědět vše, co bude potřeba.

Jelikož je mi známo prostředí tetování z perspektivy klienta, chtěla jsem se dozvědět i o tom, jak funguje tetování na opačné straně., tedy z pohledu tatéra. V práci se zabývám vztahem mezi těmito dvěma aktéry a jakým způsobem mezi sebou vyjednávají ohledně tetování. S vyjednáváním je spojena i moc, které aktéři využívají k dosažení svých cílů. Cíle aktérů jsou rozličné, ačkoliv jedno mají společné, nechat vzniknout tomu nejlepší tetování.

Tetování je obchodní službou, kde se na každodenní bázi tatéři setkávají s klienty a je nutné s nimi vyjednávat. Mou oblastí zájmu bylo, ohledně čeho tatéři vyjednávají a z jakých důvodů. Zajímalo mě, kde mají své hranice, co a koho tetovat nechtějí a proč. Zároveň mě zajímal přístup klientů k jejich tatérům, jelikož i oni disponují mocí, díky které mohou rozhodovat o tom, co bude na jejich tělech navždy zvěčněno.

Tetování je symbolem nejen jeho nositele, ale je i odrazem práce tatéra. Ovšem kvality, kterých chtějí aktéři při tetování dosáhnout se liší. Mým cílem bude tedy zformulovat, jak se proměňují aspekty ovlivňující tetování a jakým způsobem je vyjednáváno o tom, aby výsledek byl považován za tu nejlépe odvedenou práci.

Svou prací nabízím nahlédnutí do fenoménu tetování skrze obě perspektivy tetování, které se vzájemně po celou dobu doprovázejí.

TEORETICKÁ ČÁST

Tetování

Co to je tetování?

Naučný slovník Britannica definuje tetování jako permanentní obrazce či ornamenty vytvořené na lidském těle vpravením barviva pod kůži pomocí drobných ran.¹ Tetování lze zjednodušeně vysvětlit jako modifikaci těla, při které se pomocí tetovacího strojeku či jehel dostává speciální inkoust do dermisové vrstvy pokožky, čímž vznikají na kůži různé obrazce.² Tetovací strojek si nechal patentovat Samuel O'Reilly v 1891, od té doby se jeho modifikované a modernizované podoby využívají dodnes.³ Tetování bývá permanentní, ale existují i tzv. dočasná tetování. Je možné i případné odstranění permanentního tetování, a to například pomocí laserového odstranění nebo pomocí metody „coverup“, tedy dané tetování se překryje jiným či se nechá celé zabarvit, tzv. „začernit“.

Důvodů k tomu, proč se lidé tetovali je mnoho, zpočátku šlo převážně o vymezení se vůči přírodě a zkulturnění člověka oproti divoké přírodě.⁴ Podle Rychlíka existuje osm kategorií dle, kterých lze postihnout funkce tetování: rituální, estetická, magicko-náboženská, léčebně-preventivní, komunikačně-identifikační, sociálně skupinová, statusová a individualizační.⁵ Rituální funkce bývá spjatá s přechodovými rituály, kdy se tetováním dokládá složení patřičné zkoušky (např.: vyspělost). Estetická funkce má za cíl tělo jedince ozdobit a zkrášlit. Magicko-náboženskými důvody k tetování bývá ochrana jedince před silami, které nemá, jak ovlivnit, a proto si amulet či totem nechává vkládat přímo do svého těla, jež má v první řadě chránit. Vůbec nejstarší funkcí je právě funkce léčebně-preventivní, kdy vpichy jednotlivých jehel pomáhaly od bolesti či zlepšovaly zdraví. Skrze tetování lze hovořit ke svému okolí, vyjadřovat své pocity, názory či politické postoje (funkce komunikačně-identifikační). Další z velmi běžných funkcí je funkce sociálně-skupinová sdružující zájmové skupiny lidí. Funkcí statusovou se vyjadřuje specifická role, hodnota i status jedince. K této praxi dochází ku příkladu při změně manželského stavu Ainů, kdy si ženy tetují okolí svých úst. V současné době k nejčastějším důvodům k tetování je dotvoření vlastní jedinečnosti a individualizace, tudíž převahuje funkce individualizační.⁶

¹ Britannica [online]. [cit. 13. 6. 2023]. Dostupné na: <https://www.britannica.com/art/tattoo>

² Tattooartist.cz [online]. [cit. 10. 6. 2023]. Dostupné na: <https://tattooartist.cz/informace/o-tetovani/> ³

RYCHLÍK, Martin. *Dějiny tetování*. Praha: Mladá fronta, 2014, str. 21

⁴ Tamtéž, str. 22

⁵ Tamtéž, str. 23

⁶ Tamtéž, str. 23-27

Souhrnně, tetování umožňuje jejich nositelům předat okolnímu světu sdělení, které jim připadá důležité. Jedná se o způsob sebevyjádření a tělo je k tomuto účelu ideálním nástrojem.⁷ „(...) identifikace s vlastním tělem je klíčovou součástí našeho sebepojetí a sebevědomí.“⁸ Tetování je snahou o opětovné nalezení vlastní totožnosti prostřednictvím ozdobení svého těla.

Jak se proměnilo vnímání tetování v čase?

Pojem tetování se rozšířil díky britskému mořeplavci Jamesi Cookovi, který v Polynésii slyšel slovo „tatu“ (označovat). Samoa má podobný výraz „tautau“ (kreslit) a v Malajsii se lze setkat s výrazem tatu (rána).⁹

Nejstarší dochované tetování máme z doby 3000 př.n.l. Na kostech mumie „Ötzi“ byla nalezena místa, kde se mohla vyskytovat tetování. Jejich účel byl léčebný a měl pomoci proti bolesti. To by znamenalo, že tato léčebná praxe existovala již 2000 let před (pro nás) nejstarším záznamem o čínské akupunktúře. Ve starověkém Egyptě a Římě bylo tetování velice rozšířené, až do doby, kdy jej císař Konstantin po své konverzi ke křesťanství zakázal. Lidské tělo bylo považováno za obraz boží a nemělo být nijak zneuctíváno a znetvořováno, tetování nebylo akceptováno žádným ze tří hlavních monoteistických náboženství. Ačkoliv bylo tetování mezi křesťany v roce 787 zakázáno papežem Hadriánem I., tetování stále mezi lidmi (hlavně poutníky) tajně přetrvávalo. Do západního světa se tetování dostalo díky zaoceánským výpravám během 18. století a na konci 19. století bylo rozšířeno i do nejvyšších společenských vrstev. Tetováním disponoval například car Mikuláš II. či sir Winston Churchill. Během posledních desetiletí je tetování již běžnou praktikou ve všech společenských vrstvách.¹⁰

Tetování je v západní společnosti často spojováno s kriminálníky, členy gangu a dalšími společensky marginalizovanými skupinami lidí, a to z toho důvodu, že tetováním se označovali v historii jak otroci, tak i trestanci. Tetování sloužilo jako nástroj k identifikaci provinilého člověka či se jím znázorňovaly činy, za které byl jedinec vinen. Tento způsob

⁷ SOUKUP, Martin. *Tělo: čichat, česat, hmatat, propichovat, řezat*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2014, str. 199

⁸ Tamtéž, str. 192

⁹ VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Symbolika kriminálního tetování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018, str. 21

¹⁰ PESAPANE, Filippo, Gianluca NAZZARO, Raffaele GIANOTTI and Antonella COGGI. A Short History of Tattoo. *JAMA dermatology (Chicago, Ill.)*, United States: American Medical Association, 2014, 150(2), str. 145

cejšchování přetrvával v oblasti dnešní Evropy až do novověku.¹¹ Ačkoliv dějiny tetování jsou tisíce let staré a doprovází lidi již od počátku, je na něj stále nahlíženo s určitou skepsí a stigmatizací.

S tímto spojením s kriminálním prostředím je tetování ještě navíc považováno za druh „špinavé práce“. Při práci s tetováním se tatér na denní bázi setkává hlavně s nahými těly, krví a bolestí, kterou během procesu vykonává.¹² Otázka ohledně bolesti je velice individuální a většinou společností je brána jako negativní element. Lidé, co se pohybují kolem tetování, na otázku, zdali tetování bolí odpoví, že na to nemají specifickou odpověď, protože práh bolesti má každý člověk jinde a vnímání bolesti je velice subjektivní. Karl Broome poukazuje na zajímavou myšlenku, že prožívání bolesti má v lidském životě velice významný sociální a kulturní význam. Tetování je asociováno s bolestí, protože se jedná o přímý zásah do těla, ovšem onu bolest každý člověk prožívá různými způsoby. Záleží, v jakém se nachází prostředí, s jakými lidmi, jak se cítí, a to vše se následně promítá do toho, jak bude výslednou bolest prožívat.¹³

Ačkoliv je k provádění tetování zapotřebí řádných certifikátů k porušování integrity lidské kůže, tak nedochází k úplné izolaci od stigmatu „špinavé práce“.¹⁴ Etablování tatěří si nepřipisují odpovědnost za tento špatný obraz tetování, který ve společnosti přetrvává, ale připisují jej tatérům, kteří tetování neberou jako zodpovědnou práci a nedbají na to, jaký obraz si společnost v jejich důsledku na tetování vytvoří.¹⁵ Avšak momentálně dochází k profesionalizaci tetování a začíná být více akceptováno střední třídou. Na to měly vliv masová média či celebrity, které začaly propagovat tetování v mnohem větší míře. Průzkum Harris Poll z roku 2016 uvádí, že tetování má až 47 % lidí narozených mezi lety 1981-1996 (tzv. mileniálové).¹⁶

V současnosti tatěří využívají právě možnosti sociálních médií nejen k vlastní propagaci, ale také k přiblížení tohoto řemesla novým lidem. Například díky aplikaci Instagram si mohou tatěří vést své online portfolio, které je zdarma a nemusí vkládat další

¹¹ VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Symbolika kriminálního tetování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018, str. 32

¹² SANDERS, Clinton R., and VAIL, Angus D. *Customizing the Body: The Art and Culture of Tattooing*. Temple University Press, 2008, str. 92

¹³ BROOME, Karl. „Tattooing Starts at Home: Tattooing, Affectivity, and Sociality“, *Fashion Theory*. 2006, 10(3) s. 345

¹⁴ SANDERS, Clinton R., and VAIL, Angus D. *Customizing the Body: The Art and Culture of Tattooing*. Temple University Press, 2008, str. 92

¹⁵ Tamtéž, str. 92-93

¹⁶ FORCE, William Ryan. „Tattooing in the Age of Instagram“, *Deviant Behavior*, 2022, 43(4), s. 419

finance například do vlastních webových stránek. Díky Instagramu je portfolio přístupné mnohem širšímu okruhu lidí a pomáhá s rozšiřováním klientely. Na druhé straně potenciální zájemci o tetování mají díky Instagramu možnost nalézt si tatéry, kteří se jim líbí z pohodlí vlastního domova. V tomto ohledu už klient není vázaný na fyzické místo, ale postačí mu online prostředí k tomu, aby si vybral, jakého tatéra chce navštívit. Také si díky instagramovým příspěvkům člověk může vytvořit citovou vazbu k tatérovi předem a navázání vztahu je o to jednodušší. Dnešní tetování tedy existuje souběžně ve dvou prostorech, v tom fyzickém, kdy je nutné si osobně zajít do tetovacího studia a nechat se potetovat, a v tom online.¹⁷

Jaký je proces tetování a jak vzniká?

Než se dostane člověk přímo na tetovací lehátko, předchází tomu dost kroků. V první řadě je nutné, aby si nejprve uvědomil, že jde o permanentní zásah do jeho těla. Když už se člověk pro něco takového rozhodne, je většinou motivován tím, že půjde o vyjádření sebe samého a tetování se tak stane neodmyslitelnou součástí jeho identity. Musí ale počítat s tím, že ho bude společnost zařazovat do určité společenské kategorie, jenž je s tetováním spjatá.¹⁸

Samotný vznik tetování začíná už při první konzultaci, kdy klient předá tatérovi jeho představu o tom, co by si přál vytetovat. Klienti většinou dávají tatérům různé reference z internetu, kde nabírají inspiraci k tomu, co by si přáli na sobě mít. Konzultace jsou důležité, jelikož se jedná o trvalé narušení lidské kůže a je potřeba si ujasnit vizi, jakou klient má. Následně tatér musí zohlednit různé aspekty, které by mohly tetování negativně ovlivnit a vyvarovat se jim. Jde o rozmýšlení nad kvalitou kůže, umístěním, stylem tetování či velikostí.¹⁹

Po konzultaci může tatér přejít k vytváření motivu. Mnoho současných tatérů využívá k jeho vzniku počítačové grafiky. Ta umožňuje jednodušší úpravy motivů a celkově snazší a rychlejší práci. Motivy se následně vytisknou jako šablona, která se pak obtiskne na část těla určenou k potetování. Finální verzi motivu vidí klient většinou až na místě, kdy se

¹⁷ Tamtéž, str. 420

¹⁸ SANDERS, Clinton R., and VAIL, Angus D. *Customizing the Body: The Art and Culture of Tattooing*. Temple University Press, 2008, str. 41

¹⁹ MCDADE, Adam. "Contemporary Western Tattooing as an Inherently Collaborative Practice: The Contingent Authorial Input and Operational Mode of the Tattooist." *Tattooed Bodies: Theorizing Body Inscription Across Disciplines and Cultures*. Cham: Springer International Publishing, 2022, s. 45

velikost motivu přizpůsobuje tvaru těla a zohledňuje se právě velikost, umístění pih či různé ohyby těla.²⁰

Po odsouhlasení motivu se může přejít již k tetování, respektive k přípravě na tetování. Jako první se musí připravit ono místo, nejprve se vydesinfikuje, oholí jednorázovou žiletkou, nanese se na něj přenašeč motivů, což je krém, díky kterému se pak obtiskne šablona na kůži a nesmaže se. Poté si klient opět zkontroluje, zda se mu umístění a velikost líbí a je se vším spokojen. Pokud jsou nějaké výhrady, tatér obtisk očistí a nanese znovu, tak aby to vyhovovalo požadavkům. Po odsouhlasení se klient uloží na lůžko, tak aby tatér mohl pohodlně natahovat při tetování kůži a zároveň, aby ležel pohodlně a eliminoval tak případné pohyby, které by tetování mohly narušovat. Pokud je oběma aktérům pozice pohodlná a vše je připraveno k tetování, lze zapnout strojek a začít.²¹

Tetování je započato namočením jehly do inkoustu, natažením kůže rukou, kterou tatér netetuje a zjetím jehly pod kůži. Tatér se drží obtisknuté šablony a v průběhu tetování si mění jehly v závislosti potřeby, kterou motiv právě vyžaduje. Tetování se jako první celé obtáhne jednou linií (tzv. linkování) a následně se dle stylu tetování například stínuje či vybarvuje. Na každý tento úkon je potřeba si vyměnit vhodný tvar jehel, aby tetování vypadalo co nejlépe. Až tatér dokončí svou práci, finální tetování vyčistí antibakteriálním mýdlem a klient si může své tetování prohlédnout. Před závěrečným čištěním si tatér většinou svou práci vyfotí, aby se jí mohl prezentovat na sociálních médiích. Pak se tetování opět vyčistí a zabalí do ochranné fólie, aby nedošlo ke kontaminaci s bakteriemi zvenčí. Během hojící fáze si musí klient tetování průběžně mazat doporučenými přípravky na tetování, neškrábat si svědící strupy, zbytečně se nevystavovat vodě nebo přílišnému teplu. Pokud klient nebude dodržovat doporučení pro správné hojení, hrozí že se do tetování dostane infekce nebo, že některé části inkoustu nebudou kůží řádně přijaty a pigment se neuchytí (tzv. tetování vypadá) a zahojené tetování tak nebude vypadat dobře. Přibližně po měsíci je tetování zcela zahojené a doporučuje se už jen mazání tetování opalovacími krémy či mastmi, aby kůže byla vyživována a stále si uchovávala pigment v co nejlepší kvalitě.²²

²⁰ Tamtéž, st. 46

²¹ Tamtéž, str. 48

²² Tamtéž, str. 49-50

Vymezení moci

Svou práci zaměřuji na zkoumání toho, jakou moc mají tatěři a jejich klienti. Oblastí zájmu je, jakým způsobem obě strany se svou mocí pracují, v jakých případech ji využívají a zdali si ji vůbec uvědomují. Ačkoliv je v sektoru služeb často slýchávána věta „Náš zákazník, náš pán.“, která stojí na principu toho, že služba se má přizpůsobit klientovi, jelikož si za ní platí a chce, aby mu bylo vyhověno, nelze na tento vztah nahlížet jen z jedné strany. V tomto vyjednávání figuruje více aktérů a každému z nich je připisován jiný druh moci, kterým disponuje. Proto mě otázka moci ve vznikajícím obchodním vztahu zajímá jak ze strany tatěra, jakožto osoby provozující danou službu, tak i ze strany klienta, jakožto příjemce dané služby.

Tetování je ruční řemeslo, které se člověk musí naučit ovládat, pokud jej chce vykonávat, jelikož disponovat pouze výtvarným nadáním není vše, co je k tetování potřeba. Důležité je být technicky zdatný, aby nedošlo k poškození kůže a k trvalým negativním následkům. Díky tomu, že právě tatěři mají odbornost v tomto odvětví, mají výhodu moci, která se s onou odborností právě pojí.²³

Součástí každé interakce je využívání své moci. „Společenská moc může zahrnovat buď vztah nadřízenosti a podřízenosti nebo vztah rovnosti.“²⁴ I ve vztahu tatěr-klient každý z aktérů využívá své moci. Jelikož je alespoň pro jednu ze stran aktérů dosažení cíle subjektivně či objektivně cenné, vždy bude mít jedna ze stran větší míru kontroly než ta druhá. Tatěři mají moc v tom ohledu, že oni jsou ti, kteří ovládají to řemeslo a mají odbornost v dané oblasti.²⁵

Moc lze nejobecněji vysvětlit díky definici Maxe Webera a to tak, že jde o „možnost uplatnění něčeho přání nad přáním druhých“.²⁶ Weber následně dělí moc na moc trestající, kompenzační a podmíněnou, a právě ta nás ve vztahu ke komunikaci tatěrů s jejich klienty bude zajímat. Podmíněná moc stojí na změně víry či postojů a aby bylo této změny dosaženo je zapotřebí skrze komunikaci přesvědčit toho druhého o své subjektivní pravdě.²⁷ Weber popisuje, že k dosažení efektivních výsledků už není zapotřebí fyzické síly. Koncept fyzické

²³ KOUKOLÍK, František. *Mocenská posedlost*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2018, str. 35

²⁴ PORKET, Josef L. „Autorita — Moc — Vliv.“ *Sociologický Časopis / Czech Sociological Review*. 1969, 5(3) s. 305

²⁵ KOPŘIVA, Karel. *Lidský vztah jako součást profese: psychoterapeutické kapitoly pro sociální, pedagogické a zdravotnické profese*. Praha: Portál, 2000, str. 42

²⁶ BEDRNOVÁ, Eva, Ivan NOVÝ. *Moc, vliv, autorita*. Praha: Management Press, 2001, str. 10

²⁷ Tamtéž

převahy jedince ovšem přetrvává například mezi dětmi, které ji mají ve spojitosti s mocí trestající. Postupem času si ale člověk začne uvědomovat spíše své duševní kvality a začne je využívat ve svůj prospěch.²⁸

František Koukolík navrhuje čtyři modely moci, kdy první z nich popisuje jako „schopnost ovlivňovat nebo přímo kontrolovat lidské chování“²⁹, což se rovná definici moci od Webera. V druhém modelu přirovnává moc k asymetrické kontrole cenných zdrojů. Míra této kontroly je asymetrická z toho důvodu, že u jednoho aktéra je vysoká a u druhého naopak velmi nízká. Tyto zdroje jsou právě subjektivně či objektivně cenné alespoň pro jednu ze zúčastněných stran.³⁰ Za zdroje jsou v tomto vztahu považovány faktory, které se podílí na vzniku tetování. Pro každého z aktérů jsou důležité jiné faktory, kterým přiřkládají během procesu význam. Na další model je nahlíženo jako na vztah mezi já a druhí lidé, který lidi dělí na ty mocné a na ty s pocitem menší moci a popisuje jejich charakteristické jednání v rámci skupin.³¹ Na poslední model je nahlíženo z evoluční neurobiologické existence a je pojmenován jako vlivný. BAS³² a BIS³³ právě ovlivňují to, čemu se věnuje pozornost, a to buď odměnám či hrozbám. Naše chování přizpůsobujeme tomu, čeho v tom momentě chceme dosáhnout.³⁴ Koukolíkovy modely dle mého lze vztáhnout i na moc tatérů a klientů.

První model moci není charakteristický pouze pro pracovní vztah, kterým se zabývám, ale je univerzální napříč lidmi. Lidé si jednoduše uvědomují své přednosti a využívají různých prostředků k tomu, aby bylo dosaženo jejich cíle, i když ho dosaženo právě přímou kontrolou jiného jedince.

Druhý model, který nám Koukolík nabízí mi přijde aplikovatelný právě na komerční vztahy, které vznikají v sektoru služeb, stejně jako je tomu u tetování. V tomto modelu využívají aktéři moci na základě svých potřeb, které se zdají vzájemně asymetrické a nutí tak aktéry k určitému boji o onu moc. Z pohledu pracovníka, který vykonává danou službu jsou důležité jiné aspekty ohledně toho, aby práci odvedl co nejlépe a aby byl s ní spokojen nejen zákazník, ale i on sám. Na druhé straně klienti sahají po své pravomoci zákazníka, kteří si za svou službu platí a jejich zájmy se zabývají jinými elementy.

²⁸ Tamtéž, str. 11

²⁹ KOUKOLÍK, František. Mocenská posedlost. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2018, str. 35

³⁰ Tamtéž

³¹ Tamtéž, str. 35-36

³² = behavioral activating system

³³ = behavioral inhibiting system

³⁴ Tamtéž, str. 36

Z třetího modelu je zřejmé, že jedna strana bude mít větší moc nad tou druhou díky své pozici vůči druhému. Pracovník jakožto odborník na své řemeslo, bude mít v rozhodování o dané službě vyšší slovo a klient se jeho moci podřídí, protože respektuje jeho odborné znalosti.

A poslední model tzv. vlivný lze využívat ve vztahu ve službě v momentě, kdy nastává k nějakému konfliktu a aktéři se mu chtějí vyhnout případně ho absolutně anulovat. Vlivný model má za cíl potlačovat konfliktní situace, a naopak dává za vznik těm pozitivním.

Tvrzení, že „ve všech formách sociálního styku lze vždy najít prostor pro uplatňování moci.“³⁵, je možné tvrdit, jelikož každý člověk disponuje vrozenými či získanými osobnostními dispozicemi, je vychováván jiným způsobem a ve svém životě se setká s jinými situacemi. Toto vše jsou faktory, které ovlivňují jedincovo následné chování v mezilidských vztazích a jakým způsobem uplatňuje svoji moc, jíž přirozeně disponuje.³⁶ Ovšem nic z toho není na úrovni horizontální, a ne každý člověk disponuje stejnými možnostmi.

Vztah tatér – klient

Již s prvním zkontaktováním vzniká mezi tatérem a klientem vztah, který mezi sebou po celou dobu tetovacího procesu budují a který je pro vznik kvalitního tetování nezbytně důležitý. Tento vztah se následně promítá do tatérovi práce. Na vzniku tetování se totiž nepodílí pouze tatéři, ale utváří ho i samotní klienti. Díky nim nejen, že tetování může vůbec vzniknout, ale klienti hlavně pomáhají tatérovi odvést tu nejlepší práci.³⁷

Mít pozitivní vztah s klientem založený na důvěře a respektu potenciálně zaručuje tatérům i další zdroj obchodů. Existuje možnost, že se klient vrátí ke stejnému tatérovi pro další tetování nebo jej doporučí svému okolí, protože byl se službou spokojen. Tím klient doporučují nejen práci, kterou tatér odvedl, ale doporučí svému okolí hlavně samotného tatéra a jeho přístup.³⁸

Ačkoliv je pro tatéry interakce s klienty rutinní záležitostí, tak pro klienty tomu tak nebývá. Mnozí lidé dokonce celý proces tetování podstupují poprvé a nevědí, co a jak se

³⁵ BEDRNOVÁ, Eva, Ivan NOVÝ. *Moc, vliv, autorita*. Praha: Management Press, 2001, str. 29

³⁶ Tamtéž, str. 30

³⁷ SANDERS, Clinton R., and VAIL, Angus D. *Customizing the Body: The Art and Culture of Tattooing*. Temple University Press, 2008, str. 89

³⁸ Tamtéž, str. 82

v něm odehrává. Z toho důvodu mohou mít více obav či nejistot ohledně všeho, co je čeká. Úkolem tatéra je zbavit klienta případného strachu a pokud možno mu vysvětlit vše, co se bude dít. Ovšem v rámci interakce tatéra s jakýmkoliv klientem může stále docházet k různým konfliktům. Cílem tatéra je eliminovat možnosti vzniku těchto konfliktů a snažit se tak získat klientovu důvěru.³⁹ Právě klientova důvěra v tatéra je důležitým bodem tohoto vztahu, jelikož klient se chystá si nechat poznamenat své tělo na zbytek svého života. Aby nedošlo v budoucnosti ze strany klienta k nespokojenosti, musí tatér klienta předem seznámit s riziky, jež jsou s tetováním spjaté a následně vykonat co nejlepší práci.⁴⁰

³⁹ Tamtéž, str. 78

⁴⁰ Tamtéž, str. 132

METODOLOGIE A REFLEXE VÝZKUMU

Výzkumná strategie a techniky konstrukce dat

Rozhodla jsem se pro kvalitativní výzkum a použití etnografické metody. Díky tomu lze zkoumat různé perspektivy aktérů, jejich myšlení, vzájemné interakce i sociální praktiky.⁴¹ „Etnografický výzkum se provádí s cílem získat holistický obraz určité skupiny, instituce nebo společnosti.“⁴² Pomocí etnografického výzkumu je výzkumník schopen podrobně popsat kulturu a významy zkoumané skupiny a porozumět jejímu sociálnímu světu.⁴³

Technika konstrukce dat vychází z volby etnografického výzkumu, pro který jsem se rozhodla na začátku. Zúčastněné pozorování je považováno za hlavní techniku tohoto typu výzkumu a je doporučeno jej používat v případech, kdy zkoumaný problém je málo prozkoumaný; v momentě, kdy jsou velké rozdíly mezi pohledy aktérů sledované skupiny; a když zkoumaný jev je přístupný pouze členům dané skupiny. Úkolem zúčastněného pozorování je nejen pozorovat danou skutečnost, ale zapojit se i do jejího dění. Hendl říká, že: „pozorovatel nefunguje jako pasivní registrátor dat, který stojí mimo předmětovou oblast, nýbrž se sám účastní dění v sociální situaci, v níž se předmět výzkumu projevuje.“⁴⁴ Já osobně jsem se do dění v salonu nijak nezapojovala. Tetovat jsem samozřejmě nemohla, chod salonu si pracovníci zajišťují sami a do činností s ním spjatých jsem nijak nevstupovala a zároveň mi nenáležela žádná moc v tom ovlivňovat tatéry či klienty v jejich rozhodování nebo jejich postojích. Mohla jsem pouze v neformálních rozhovorech, které jsem s aktéry prováděla, sdílet své osobní zkušenosti a diskutovat s nimi nad probíranými tématy. K rozhovorům jsem měla připravené otázky, abych měla strukturu, které se držet, ale mnoho otázek vyplynulo z naší konverzace a byly reakcí na určitou situaci.

V určitém bodě výzkumu mi přišlo vhodné zapojit i svou osobní zkušenost a jako klient jsem se vydala za tatérem na tetování. Autoetnografickým přístupem popisuji svou osobní zkušenost a dávám tak prostor přístupu, na to, jak číst mezi řádky své vlastní zkušenosti a zkušenosti zkoumaných. Díky tomuto přístupu lze dojít ke kritickému porozumění sám sobě i druhým.⁴⁵ Při provádění autoetnografie je retrospektivně a selektivně

⁴¹ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005, str. 118

⁴² Tamtéž, str. 117

⁴³ Tamtéž, str. 54

⁴⁴ Tamtéž

⁴⁵ BRYANT, Alexander. *Performing culture in the classroom: An instructional (auto) ethnography*. *Text and Performance Quarterly*. 1999, 19(4), str. 310

nahlíženo na prožité zážitky, které vznikly v důsledku zkoumání oné kultury. Tyto zážitky ale musí být nejen vyprávěny, ale musí být korektně analyzovány. Ke korektní analýze autoetnografických dat je zapotřebí konfrontovat a porovnávat vlastní zkušenost s výzkumem. Díky využití osobní zkušenosti je možno blíže pochopit charakter zkoumané kultury a přiblížit ji jak jejím členům, tak i lidem mimo ni.⁴⁶

Data jsem konstruovala také pomocí online prostředí, kde jsem prováděla online etnografický výzkum. Sledovala jsem instagramový profil zaměřený na tetování „nechci_tetovani“, kde jsou sdíleny zkušenosti s tatéry či klienty. Tyto zkušenosti jsou v podobě vystřižených konverzací daných aktérů. Profil je veřejný a může si ho každý dohledat. Do interakce na profilu jsem se nijak nezapojovala a fungovala jsem pouze jako nezúčastněný pozorovatel.

Samotný výzkum probíhal tak, že jsem byla buď přítomna již u příchodu klienta k tatérovi a byla u tetování až do úplného konce nebo jsem se ocitla v situaci, kdy se sezení zrušilo, ale bylo mi nahrazeno přítomností u tetování, které bylo uprostřed procesu tvorby. Pro pozorování vyjednávání mezi tatérem a klientem je nejdůležitější úplný začátek, kdy se rozhoduje o výsledné podobě motivu, která se bude tetovat, ale jelikož jsme se situace proměňovaly, využila jsem právě neformálních rozhovorů a ptala se na otázky, které právě reagovaly na daný okamžik. Během tetování jsem si dělala terénní poznámky, kterými jsem si zaznamenávala poznatky oné scény, ve které jsme všichni byli. Jelikož ne všechny situace byly předvídatelné, moje pozorování nebylo nijak specificky připravené a vycházelo ze zrovna nastalých situací.

Rozhovory jsem zaznamenávala pomocí diktafonu na mém mobilním telefonu, abych měla nahrané spolehlivě všechny rozhovory, a zápisem heslovitých poznámek z terénu. Poznámky, které jsem si zapisovala, plnily hlavně funkci popisnou, abych byla schopna předat objektivní popis aktérů a jejich činností. Naopak má reflexe se promítala při rozhovorech, kdy jsme společně s aktéry polemizovali nad položenými otázkami.⁴⁷

⁴⁶ ELLIS, Carolyn, et al. "Autoethnography: An Overview." *Historical Social Research / Historische Sozialforschung*. 2011, 36(4 (138)), str. 276

⁴⁷ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005, str. 197

Výzkumné otázky

Vzhledem k povaze zvolené výzkumné strategie, bylo nutné si na začátku položit výzkumné otázky, pomocí kterých lze pochopit navazování vztahů v tetovacím studiu a zkoumat jakým způsobem se proměňují jednotlivé interakce tatérů. Cílem této práce je porozumět tomu, jak mezi sebou vyjednávají aktéři v procesu tetování, jakým způsobem tatéři a jejich klienti využívají své moci a jaké aspekty je ovlivňují v jejich následné interakci. Z tohoto mi vyplývají výzkumné otázky jako: *Jakým způsobem probíhá vyjednávání moci tatérů a jejich klientů? Jaké aspekty ovlivňují tatéry i klienty při tetování? Jakým způsobem si tatéři nastavují hranice toho, co jsou ochotni tetovat? Jakým způsobem si klienti vybírají své tatéry a co je pro ně při procesu tetování důležité?*

Výzkumný vzorek a terén

Jelikož jsem zkoumala vztah mezi tatérem a klientem, můj výzkumný vzorek se skládal z těchto dvou typů aktérů. Celkem jsem zkoumala 5 tatérů, 3 z nich spolu pracují ve stejném tetovacím salonu, druhý tatér je Ostravy, za kterým jsem jela já osobně jako klient a poslední tatér, je člověk, co se učí tetovat a je v úplných začátcích.

Ačkoliv popisuji tatéry jako muže, ve skutečnosti se zkoumání týkalo pouze žen v podobném věku. Práce tedy tak zprostředkovává výhradně perspektivu tatérek – žen. Slovem tatér shrnuji tuto profesi jako celek a zařazuji do ní gendery bez rozdílu. Je pouhou shodou náhod, že se výzkumný vzorek ze strany tatérů zaměřuje na ženy. Gender ani věk pro mě nebyly kvalifikujícím aspektem pro výběr vzorku. Nejdůležitější pro mě byly v jeho výběru právě zkušenosti, které tatérky mají. Výběr klientů jsem také nijak nespecifikovala, protože se odvíjel hlavně od toho, kdo souhlasil s tím být součástí výzkumu.

Zkoumaným terénem je pražský tetovací salon. Zároveň jsem pozorování prováděla ještě na dalších dvou místech. Těmi bylo tetovací studio v Ostravě a domov začínající tatérky, kde tetuje své klienty.

Zkoumaný pražský tetovací salon se nachází nedaleko centra na levém břehu řeky. Jedná se o salon, kde pracuje více tatérů, aktuálně jich zde sídlí 12, ale počet se občas mění v závislosti s tím, zdali přijede někdo hostovat nebo zdali se někdo rozhodne, že své působení přestěhuje někam jinam. Salon nabízí i další služby jako je piercing, permanentní make-up, kosmetika, tvorba copánků, modeláž umělých řas a nehtů, zdobení zubů. Salon

funguje též jako obchod s uměleckými kousky a lze si zde nakoupit výrobky od lokálních umělců.

Druhým terénem bylo tetovací studio ostravské tatérky, za kterou jsem jela jako klient. Tento způsob jsem si vybrala, abych v procesu pozorování byla zúčastněna jinak než jako pozorovatel. V tomto tetovacím studiu, které je v centru Ostravy, sídlí tatérka sama a s nikým své prostory nesdílí. Její studio se nacházelo v budově, kde jsou pronajímány prostory lidem za komerčním účelem. Studio se skládalo z jedné místnosti, kde bylo vše potřebné k tetování. Měla zde pracovní stůl, lehátko na tetování i gauč, kdyby klient přišel s doprovodem. S tatérkou se znám osobně, je rodinnou známou a známe se od dětství. Několik let jsme se neviděly a využila jsem možnosti za ní zajet, jelikož jsem k ní na tetování dostala poukaz a byla potřeba ho využít.

Posledním terénem je domov mé kamarádky – začínající tatérky. Začínajícího tatéra definuji jako člověka, co se tetovat teprve učí a nemá (zatím) rekvalifikační kurz zaměřený na tetovací pracovní činnost, a tudíž žádné profesionální zázemí. Výzkum probíhal u ní doma, kde tetovala své známé nebo lidi, kteří se jí ozvali přes Instagram.

„Při zúčastněném pozorování musíme získat přístup do terénu a vytvořit kontakt s účastníky situace.“⁴⁸ Pro snazší přístup do terénu se využívá tzv. gatekeepers neboli vrátných, kteří symbolicky střeží vstup do zkoumaného terénu.⁴⁹ Vstup do terénu jsem měla ulehčen skrze mou kamarádku z předchozích let, o které jsem věděla, že tetuje ve zkoumaném salonu. Po zkontaktování skrze Facebook a představení mého výzkumu, souhlasila se spoluprací a zeptala se svých kolegů v salonu, kdo by byl ochoten se také na výzkumu podílet. Po souhlasu spolupráce s tatéry zbývalo získat souhlas od jejich klientů. Výběr klientů se odvíjel od mých časových možností a vždy jsem zkontaktovala tatéra, zdali se mohu dostavit na určité sezení a poprosila ho o oslovení klienta, aby se mohl předem rozhodnout, zdali chce být i on do výzkumu zapojen.

Jak jsem popisovala výše, do terénu jsem se dostala skrze moji kamarádku – tatérku a pozorování v terénu se odvíjelo od vzájemných časových možností. Pro můj výzkum nebylo klíčové strávit v terénu stanovený počet hodin a mohla jsem si dovolit chodit do studia nepravidelně. Celkem jsem se zúčastnila 8 sezení. Mým cílem zkoumání je pouze vztah,

⁴⁸ Tamtéž, str. 194

⁴⁹ NEDBÁLKOVÁ, K. Etnografie (Jedna ruka kreslí druhou aneb Jak se dělá etnografický výzkum). In: ŠVARÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ. Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. Praha: Portál, 2007, s. 116

který je vytvářen během tetovacího procesu, a z tohoto důvodu se výzkum odvíjel od počtu sezení než od počtu strávených hodin v terénu.

Analytické postupy

Za analyzovaná data jsou v této práci považovány citace z neformálních rozhovorů, terénní poznámky a sdílené příspěvky na sociálních médiích, přesněji na Instagramu.

Všechny druhy dat jsem si rozdělila dle jejich povahy a kódovala je pomocí otevřeného kódování. V průběhu prepisování analyzovaných dat jsem je kategorizovala na základě vykazovaných společných témat. „Při volbě kódu si klademe otázku, o čem daná sekvence vypovídá, jaký jev či téma reprezentuje.“⁵⁰ Kategorizaci jsem zakládala na výzkumných otázkách, ke kterým jsem chtěla najít odpovědi. V rámci neformálních rozhovorů došlo navíc k doslovné transkripci, kdy jsem si nahrané rozhovory doslovně přepsala.

Vlastní situovanost v terénu a reflexe výzkumu

Sama se o tetování aktivně zajímám, sleduji různé tatéry na sociálních médiích, čtu literaturu spojenou s tetováním, sleduji videa a čtu různé články na internetu. Zajímám se o to nejen jako konzument, kterého by tato oblast jen zajímala, ale tetování je činnost, které bych se chtěla věnovat i jinak než z pohledu člověka, co se nechává tetovat. Sama mám momentálně na těle 20 tetování, z čehož 9 je vytetováno mnou. Tudíž už mám s tetováním nějaké zkušenosti a nahlížím na něj ze své vlastní perspektivy a výzkum je tím tak ovlivněn. Měla jsem za úkol zaujmout, co nejneutrálnější postoj a přihlížet ke všemu, jako bych se s tím setkávala poprvé. Při výzkumu je potřebné si stále udržovat postavení vědce a neztrácet svůj odstup. „Etnograf musí zcizit důvěrně známé, považovat to za neznámé a snažit se porozumět procesu, který vedl k dané formě života.“⁵¹

Snažila jsem se svoje znalosti a zkušenosti využít, co nejlépe a dopomohly mi například k tomu, že jsem se orientovala v používaném tatérském slangu, věděla jsem, jak proces tetování probíhá a mé přátelské vazby mi ulehčily s výzkumem začít. Na počátku jsem tatéry obeznámila s mým zaujatým postojem k tetování, ale ubezpečila je v tom, že

⁵⁰ ŠEĐOVÁ, Klára a ZOUNEK, Jiří. ICT a moc před tabulí. In: ŠVARŤÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ. Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. Praha: Portál, 2007, str. 211

⁵¹ Tamtéž, str. 118

mým cílem není si převzít jejich zkušenosti a využívat je následně ve svůj prospěch, ale mým cílem je zkoumání jejich interakce s klienty. Všichni mi byli v tomto ohledu velice vstřícní a můj postoj je neodradil. Naopak byli rádi, že se mohou o své zkušenosti podělit.

Pro to, aby mě mé vlastní znalosti a zkušenosti neovlivňovaly při samotném výzkumu, sepsala jsem si „předporozumění“, které shrnovalo mé dosavadní poznatky. Při výzkumu jsem si mnohé znalosti potvrdila, ale setkala jsem se i s novými poznatky, které pro mě byly obohacující.

Kritickým bodem každého výzkumu může být neautentická výpověď aktérů, kteří se při výzkumu mohou chovat jinak, než tomu pak je v realitě, kde nejsou pod výzkumným dohledem. „Problémy však vyvstávají i během pobytu v terénu – lidé se stávají podezřívavými (vidí ve výzkumníkovi třeba spojence vedení); mají strach, co mohou a nemohu prozradit; mohou začít výzkumníka klamat nebo mu bránit ve výzkumu“⁵² Z toho důvodu jsem tatéry sledovala ještě před začátkem výzkumu na Instagramu, díky němuž jsem si byla schopna vytvořit představu, jak komunikují se svými potenciálními klienty v jejich realitě, která není zkoumaná. Zároveň interakce s klienty se mění, musí umět na místě pohotově reagovat a pro tatéry není možné se předem připravit na nepředvídatelnou reakci klienta. Toto tvrzení platí i z druhé strany, z pohledu klienta, ten také neví, jak bude v daný moment tatér komunikovat a reaguje až na základě situace.

Etika výzkumu

Při prvním zkontaktování „gatekeepera“, jsem sepsala dokument s představením výzkumu a s otázkami, na které bych se mohla při zúčastněném pozorování ptát, na základě, něhož mi tatéři přislíbili jejich účast na výzkumu. Mou přítomnost u tetování tatéři domlouvali s klienty buď dopředu skrze zprávy nebo se jednalo o domluvu až na místě.

V terénu jsem jako první vždy seznámila aktéry s mou rolí výzkumníka a s jejich pozorováním, ke kterému mi udělili ústní informovaný souhlas. Účastníci souhlasili s jejich pozorováním a s nahráváním jejich výpovědí. Byli ovšem seznámeni se skutečností, že mohou od výzkumu, kdykoliv odstoupit.

Všechny aktéry výzkumu anonymizuji, jelikož pro výzkum není podstatná jejich identifikace. Výzkum je prováděn v souladu s dodržováním zákona 101/2002 Sb., o ochraně

⁵² Tamtéž, str. 194

osobních údajů. Jména aktérů jsem v citovaných rozhovorech nahradila pseudonymy. Pseudonymy vychází z charakteru jejich stylu tetování, takže existuje možnost, že pro některé aktéry (kteří se osobně znají) bude možné vzájemně identifikovat své výpovědi.

Veškerá sesbíraná data jsou přístupná pouze výzkumníkovi práce za účelem vzniku bakalářské práce.

EMPIRICKÁ ČÁST

Výzkumnou část této bakalářské práce rozdělují do dvou hlavních kapitol, na vyjednávání klientů a následně i na vyjednávání tatérů. Začínám se stranou klientů, protože z jejich iniciativy vzniká celá interakce mezi těmito dvěma aktéry a nechává tak vzniknout vztahu mezi nimi.

Na vybraných interakcích lze pozorovat rozdílné jednání aktérů. Cílem bude nalézt odpovědi na položené výzkumné otázky a shrnout jejich celkové výsledky.

Popis tatérek

K přiblížení aktérů, jsem vytvořila stručné medailonky o jednotlivých tatérkách. Nevytvářela jsem je o klientech, jelikož jejich popis a identifikace není pro výzkum potřebná, ale popis tatérek je potřeba k pochopení jejich způsobu práce.

Tatérka Koláž

- Věk: 23 let
- Jak dlouho tetuje: 6,5 let (3,5 roku od rekvalifikačního kurzu)
- Proč tetuje: Chtěla tvořit umění, které vydrží dlouhou dobu, a navíc tu zůstane po ní na světě její odkaz.
- Specializace/styl: V začátcích tetovala vše, aby si vyzkoušela různé styly. Momentálně se specializuje na koláže, ve kterých kombinuje abstrakci s grafikou. Zabývá se přírodními/mytologickými motivy a surrealismem.
- Předchozí vzdělání/kariéra/umělecké zakotvení: od dětství kreslí a má vystudované přírodovědné gymnázium

Tatérka Biologie

- Věk: 22 let
- Jak dlouho tetuje: od roku 2021, na podzim roku 2023 to budou 2 roky
- Proč tetuje: Kreslení a výtvarná tvorba byly vždy součástí jejího života a po prvním držení jehly s inkoustem se do toho zamilovala.
- Specializace/styl: vědecká ilustrace

- Předchozí vzdělání/kariéra/umělecké zakotvení: Má vystudovaný obor veterinární sestry a v současné době studuje na PřF UK obor obecná biologie. Do budoucna by se chtěla věnovat vodním mikroorganismům a tetování. Tyto dva obory chce vzájemně propojovat.

Tatérka Realismus

- Věk: 23 let
- Jak dlouho tetuje: cca 4 roky
- Proč tetuje: Má oskoušené všechny výtvarné techniky a tetování jí přišlo jako nejvhodnější forma umění, která by mohla fungovat i jako zaměstnání.
- Specializace/styl: realismus, ilustrace, surrealismus
- Předchozí vzdělání/kariéra/umělecké zakotvení: střední škola – cestovní ruch, uměleckým samoukem

Tatérka Začátečník

- Věk: 23 let
- Jak dlouho tetuje: $\frac{3}{4}$ roku
- Proč tetuje: Začala tetovat na popud svého táty, který ji i učil tetovat.
- Specializace/styl: přírodní motivy, trashy style
- Předchozí vzdělání/kariéra/umělecké zakotvení: obchodní akademie

Tatérka Finline

- Věk: 32 let
- Jak dlouho tetuje: 6 let
- Proč tetuje: chtěla dělat práci, co ji bude bavit
- Specializace/styl: linework
- Předchozí vzdělání/kariéra/umělecké zakotvení: střední umělecké a dále nedokončené vysokoškolské vzdělání na pedagogické fakultě, obor výtvarná výchova s českým jazykem

Vyjednávání klientů

Výběr tatéra

Výběr tatéra probíhá dvěma způsoby. Prvním z nich je, že klient osloví tatéra jako cizího člověka, kterého nijak nezná. Oslovení bývá právě skrze sociální média a jak bylo popsáno výše, tatěři propagují své práce především na sociální platformě Instagram. Díky veřejnému sdílení jsou schopni oslovit širší publikum lidí a zaujmout tak nové potenciální klienty. Klienti si tatéry často vybírají právě na základě jejich sledování na sociálních médiích. S jejich pomocí si můžou virtuálně prohlížet portfolia různých tatérů a nalézt to, co je nejvíce osloví. Klienty na první pohled oslovuje práce a styl, ve kterém tatěři tvoří.

Výzkumník: Jak jsi na Tatěrku Koláž přišla?

klientka: Hele, narazila jsem na ní Instagramu a teď nevím, jestli přes reklamu nebo jestli prostě na Instagramu jsem sjížděla a narazila no.

Takže cizí člověk, cizí člověk přes žádného známého nebo tak?

klientka: Ne, ne, ne, vůbec, narazila jsem na ni Instagramu, začala jsem ji sledovat, protože se mi to moc líbilo a pak jsem si napsala o jednu kérku, ale to jsme si řekly, že by to chtělo víc místa a teď jsem se rozhodla tady pro to.

První kontakt byl tedy přes Instagram?

klientka: Jojo, vlastně jsme komunikovaly jenom přes Instagram.

(rozhovor s klientkou Tatěrky Koláž, 10.3.2023, Praha)

Výzkumník: Jak jsi přišla na Tatěrku Biologie?

klientka: Instagram. Jsem tak nějak brousila náhodně, respektive, já už jako dýl uvažovala o tetování, ale nikdy jsem moc nenašla to, co jsem chtěla. A pak jsem nějak narazila na [název studia]. A koukala jsem jako na ty jednotlivé příspěvky, co tam byly a zaujala mě želvuška, tak jsem se šla podívat na profil a hrozně se mi líbilo, jakým způsobem pracuje, jak je to prostě takový realistický. Prostě je to takovej styl, co by se mi líbil, tak jsem jí napsala s tím, že se mi líbí její práce a že prostě zvažuju tetování a nejsem ještě úplně rozhodnutá, ale že jestli se nějak rozhodnu, tak že bych byla ráda, kdyby to bylo od ní.

(rozhovor s klientkou Tatěrky Biologie, 15.3.2023, Praha)

Dalším způsobem na základě, čeho si klienti vybírají své tatéry je ze známosti. Lidé využívají svých kontaktů a nechávají se tetovat lidmi, které znají z předchozích let nebo se jedná o lidi, kteří jsou ověřeni jejich známými.

Výzkumník: Proč sis vybrala Tatěrku Koláž?

klientka: Já znám Tatěrku Koláž už ze základky, takže se známe a spolu jsme chodily i na gympl a vlastně, když jsem věděla, že tetuje tak jsem od ní měla první svoje tetování, pak jsem od ní měla další tetování a pak cover toho tetování. Takže Tatěrka Koláž mi dělala až na jednu výjimku všechny moje kérky a mám ráda její styl, její přístup...

Výzkumník: Normálně se dorozumíváte skrze Instagram?

klientka: Skrz Instagram nebo Facebook Messenger, jo, protože se máme v přátelích na Facebooku.

(rozhovor s klientkou Tatěrky Koláž, 19.4.2023, Praha)

klient: (...) Dneska jsem Tatěrku Realismus víceméně jenom chválil, protože jsme byli se sestrou právě i v [konkurenční tetovací salon], jako v tý obrovský známý tatérně a tam jsme se úplně nesetkali s ničím jako... S nějakým hezkým přístupem nebo něco takového, takže jsem se víceméně na ni otočil a říkám: „Hele a proč nemůžeme mít někoho známého, kdo tetuje?“ a pak si vzpomněla, že její kamarádka má sestřenici, a tak jsme se dostali vlastně sem no. Což když jsme tady viděli jako výsledky, tak za nás úplně dokonalý.

Výzkumník: Takže jste se k Taterce Realismus dostali skrze nějaký známý vazby... A jak jste se zkontaktovali?

klient: Já vlastně nevím, řešila to ségra.

(rozhovor s klientem Tatěrky Realismus, 6.6.2023, Praha)

Vztah s tatérem

Z pozorování bylo jasně vidět, že vztahy tatér-klient se v této závislosti dosti liší. Vztahy vznikají ve třech rovinách: cizí člověk, kamarád, známý. Z klientů, kteří přicházeli k tatérům poprvé jakožto k cizím lidem byla vidět nervozita i lehká nejistota. Jedna z klientek na sezení přišla i v doprovodu svého přítele.

Klientka si na sezení přivedla i svého přítele. Z pozorování bylo patrné, že byl jako doprovod do studia, ale při tetování se nijak neangažoval. Tatérka a klientka byly samy spolu u tetovacího lehátka. Během celého procesu si spolu moc nepovídaly. Klientka byla po většinu času na mobilu a tatérka mlčky tetovala, ačkoliv se občas snažila zahájit konverzaci. Tatérce ten den nebylo moc dobře, takže tiché sezení jí pravděpodobně i vyhovovalo. Měla na sobě roušku, protože se jí spustila rýma a z vlastní zkušenosti je známo, jak se s rouškou na obličeji hůře pracuje.

(z terénních poznámek, 13.6.2023, Praha)

V jiném případě se sezení celé propovídalo. Klientka se cítila v prostředí tetovacího studia velmi uvolněně a pohodlně.

Výzkumník: Jaké máš pocity z celé té komunikace s Tatérkou Kolář? Jak to podle tebe probíhalo?

Klientka: Za mě super komunikace. I to, jak jsem navrhla, že ji nechám volnou ruku, tak za mě skvělý přístup. Všechno se mnou konzultovala a mám radost, že to mám už za sebou.

Výzkumník: Necítila jsi z ní nějaké nátlaky nebo že by využívala té pozice, že ona je tatér?

Klientka: Hele vůbec, ba naopak mě překvapilo i prostředí, jak jich je tady více, že je super, že si tady pokecáš i s někým jiným a každý má na něco jinej názor a podporují se. To se mi taky líbí. Myslim si, že super, cítim se tady jako doma.

(rozhovor s klientkou Tatérky Kolář, 10.3.2023, Praha)

Na konci sezení mi bylo řečeno klienty, že přístup tatérek byl pro ně vyhovující, byly na ně milé a se vším jim poradily. V čem cítili nejistoty, tak jim je právě tatérky osvětlily a byli rádi, že mohli mít i svou první zkušenost právě s nimi. Na základě této zkušenosti ihned po skončení začali zvažovat další tetování.

Výzkumník: Zeptala se tě na vše nebo vysvětlila, ti pořádně proč to zvětšit a dala ti doporučení?

klientka: Rozhodně mi to vysvětlila, bylo mi to jasný a já jsem do toho i šla s tím, že dám na ten její názor. A bylo to skvělý a asi mi bude dělat problém si teď zase dlouho nedat nějaké další tetování, protože ta zkušenost je skvělá.

(rozhovor s klientkou Tatěrky Biologie, 15.3.2023, Praha)

Naopak, tetování již známých tváří probíhalo ve více uvolněném duchu, kdy se i konverzace stáčely k osobním tématům. Následující ukázka je z terénních poznámek, které jsem si zapisovala po mém tetování. Sezení jsem prožila jako klientka a tatérkou mi byla rodinná známá, ke které jsem dostala poukaz na tetování.

Skoro po celou dobu jsme si povídaly o všem možném a jelikož jsme se už znaly z dřívějších let, tak jsme doháněly spíše aktualizace z našeho života. Tetování trvalo téměř 2 hodiny a v poslední hodině jsem i lehce usínala.

(z terénních poznámek, 5.6.2023, Praha)

Výběr motivu a vyjednávání o jeho podobě

Výběr motivu je klíčovým bodem pro tetování, motiv určuje, co se bude tetovat a odvíjí se od něj různé situace, do kterých se může tatér i klient dostat. Ačkoliv výběr motivu, velikost i umístění je hlavně na klientovi, stává se, že ne vždy je klientům ze strany tatéra vyhověno. Tatěři jakožto znalci ve svém oboru mohou klientům dávat doporučení na to, jak zajistit, aby výsledné tetování bylo, co nejlepší. Tato doporučení nemusí korespondovat s původní představou klientů a je na nich, jakým způsobem se ke konfrontaci postaví.

Klienti si mohou nechat vyrobit návrh na zakázku dle jejich požadavků, které tatérovi zadají nebo si mohou vybírat z tzv. volných flashů. Flashe představují již navrhnuté motivy, které jsou ihned možné tetovat. Na začátku 20. století vznikla první tištěná alba s předkreslenými vzory, jejichž autorem byl Lew „The Jew“ Alberts. Ten ve svých sešitech s motivy nejčastěji vyobrazoval srdce, růže, dýky, hady, plachetnice a mnoho dalších. Tato vydávaná alba byla rozšířena po celém USA a již zmíněné motivy cílily převážně na dělnickou třídu a vojáky.⁵³ Na trhu se stále objevují sešity plné předkreslených motivů, ale tatěři v současné době vydávají převážně své vlastní flashe, své vlastní návrhy.

Během pozorování jsem se setkala s oběma typy výběru motivů, klienti si vybírali, jak z volných tatérských motivů, které tatěři sdíleli na svých sociálních médiích, či si zažádali o svůj návrh na zakázku.

⁵³ RYCHLÍK, Martin. *Dějiny tetování*. Praha: Mladá fronta, 2014, str. 186

Na základě, čeho sis vybrala ten motiv?

klientka: Mně se to líbí, mně se celkově líbí všechny kέρky od ní, všechny návrhy úplně a nevěděla jsem, kterej dřív a už jsem psala o jeden, ale to fakt chtělo velkej přes celý záda. A nemohla jsem odolat a za mě super takhle.

Tatérka Koláž: Já jsem ráda, protože na ten první jsi mi psala, to je tak půl rok nebo nějak a ten by se tam nevešel kvůli těm ostatním.

klientka: No, já jsem si říkala, že když už je to takhle hezký, že to chci prostě velký.

Řekla sis o nějaké elementy, co v tom chceš nebo Tatérka Koláž prostě zveřejnila svůj flash a ty sis řekla, že to chceš?

klientka: Jo, přesně tak, zveřejnila a já si řekla, že to bude moje... A je to moje.

Tatérka Biologie: Z toho by bylo i zajímavý popis, jestli si lidi víc píšou o kέρky na přání nebo si vybírají z flashů. To bude zajímavý i pro nás.

klient: Asi jak kdy no. Některý mám taky, že jsem si určila, co bych tam chtěla a některý mám, že vidím obrázek a líbí se mi. Většina tetování pro mě nemá jakoby ani význam, takže to je prostě, že se mi to líbí.

Tatérka Koláž: Z mý zkušenosti, že jakmile jsou to malý tetování, tak si to člověk většinou navolí sám, ale ty velký projekty, tak si většinou lidi píšou fakt o ten volný motiv celej, i když dávám všem vědět, že si můžou jako udělat nějakou tu koláž obří. Tak vím, že lidi na to nemaj úplně kapacitu nad tím moc přemýšlet.

Tatérka Biologie: Jestli k tomu můžu něco říct. Já jsem třeba hrozně líná, když si já jako tatér vybírám tatéra a chci tetování. Tak mu nechci psát. Jsem líná o tom s ním komunikovat, že je to čistě má lenost a že se chci vyhnout tomu, že nad tím budu moc přemýšlet, budu chtít úpravy, nebudu si jistá. Takže chci bejt v tom stavu, kdy vidím a prostě jo, to se mi líbí, a to chci a nemusím tam řešit, protože prostě vím, že takhlenc se mi to líbí a není to prostě, že mám nějaké očekávání, nějakou představu a přijde mi něco úplně jinýho nebo něco jako v tomhleto směru. Za mě flash je úplně nejlepší. Blbý je, že když ten tatér, od kterýho něco hrozně moc chci, tak těch flashů moc nemá nebo nemá zrovna žádný, kterej by se mi líbil a já furt čekám a čekám, dokud nepřijde ten, co se mi bude líbit.

(rozhovor s klientkou Tatérky Koláž a s Tatérkami Koláž a Biologie, 10.3.2023, Praha)

V prvním případě jsem se setkala s motivem, který tatérka sdílela jako svůj flash na Instagramu a její klientce se líbil čistě z estetického hlediska, z toho důvodu se pro něj rozhodla. Flashe lidem ulehčují s jejich výběrem, protože dle výpovědí mají tu výhodu, že už jde o finální podobu a člověk se může jednoduše rozhodnout, zdali se mu líbí či ne.

Nemusí sám nijak více promýšlet onu podobu tetování. Ačkoliv mít možnost nad svým tetováním rozmýšlet každý detail někteří lidé oceňují, pro mnoho lidí to naopak může být svazující a od tetování je to odrazovat. Zároveň se zákazníci rozhodují pro flashe z toho důvodu, že se jedná o autorské návrhy jednotlivých taterů a líbí se jim jejich výtvarný styl. Flashe disponují tou výhodou, že je člověk jako první hodnotí čistě na základě estetiky a člověk se tak musí rozhodnout jen mezi ano/ne.

Na druhé straně tzv. custom návrhy neboli návrhy vytvořené na zakázku, dávají klientovi absolutní svobodu v rozhodování o motivu. Klient má většinou už představu o motivu, má různé elementy, co by chtěl do tetování zahrnout a následně předá tyto informace taterovi, aby mu návrh vytvořil. Tetování dělaná na míru mívají pro klienty hlubší emociální vazbu, protože si do nich vkládají významy, které chtějí, aby tetování v sobě neslo. Tyto významy mohou být buď skryté nebo naopak mohou okolí něco sdělovat.

Co dnes tetujete?

Tatérka Realismus: Tak dneska jsme začali a snad doděláme, vlastně tady první tetování. Byl to jakoby rytíř... Já dneska... jako strašně mi nejde popisovat.

klient: Klidně budu jako mluvit. Všechno to začalo jako vymyšlené sourozenecký tetování. Víceméně čeho se týká to sourozenecký, tak jsou tam ty tři části za mě to je víceméně znak za každého sourozence. Co se týče mě, tak já jsem chtěl vždycky nějaký fanasy zpracování čehokoliv... nějaký jako ať už by to byla krajina nebo prostě něco takového, tak mě inspirovali hodně rodiče, protože právě jsem si říkal, když už máme sourozenecký tetování, tak proč tam nezahrnout je. Protože já to víceméně mám za tátu i za mámu, takže to víceméně mám takhle jako spojený jako do jednoho. Navíc co mě hodně posunulo k tomu do toho jít, protože jsem fízl a protože prostě strach z toho, že se občas dostanu do něčeho, do čeho bych nechtěl a prostě mám... a mít s sebou u sebe jako pomyslně svojí rodinu mi prostě přišlo jako hezkej nápad, takže proto jsem se do toho pustil.

(rozhovor s klientem Tatérky Realismus, 6.6.2023, Praha)

Jak je z klientova popisu patrné, pro něj má tetování silný emocionální význam. Svým prvním tetováním si nechal symbolicky znázornit svou rodinu, která ho má ochraňovat. První tetování bývají pro klienty nejvýznamnějšími, protože bývají nejvíce promyšlené a plné osobních významů. Vzpomínky, které si nositelé tetování na sebe nechávají zaznamenávat, se stávají jejich součástí. Z člověka se stává potetovaný člověk a

nevnímá se tak jako člověk s tetováním. A právě první tetování je tak významné z toho důvodu, že je tím prvním krokem k tomu, jak na sebe člověk bude nově nahlížet a jak ho bude vnímat nové i okolí. Tetováními jejich nositelé předávají okolí i sami sobě své nejnítěrnější pocity a myšlenky.⁵⁴

Významy nemusí být okolí ihned zřejmé a nositelům stačí, že význam znají pouze oni sami. V následujícím rozhovoru klientka popisuje, jak probíhal její proces při rozmyšlení o prvním tetování. Zprvu se rozmyšlela o jiných motivech, než byl ten finální. Poté, co tatérce předala svou představu, obdržela od tatérky návrh, který se ovšem klientce nezdál a něco jí na něm vadilo. V tomto momentě přišlo vyjednávání o podobě motivu. Klientkou bylo využíváno její postavení jakožto zákazníka, který si přeje být se svou nakupovanou službou spokojený. Tatérka tuto skutečnost respektovala a snažila se vytvořit takový produkt, který by jí zajistil klientčino uspokojení, a tedy i uskutečnění služby.

Je to teda úplně první tetování?

klientka: Je to moje první.

Co tě dovedlo k tomu mít tetování?

klientka: Líbí se mi to, jakože zvlášť prostě tahlenca větvička. To může mít strašně moc jako významů a hrozně se netěším na to až to budu muset někomu vysvětlovat. Už teďka mě to nebavilo, když se mě několik lidí ptalo... Je to takový prostě hezký.

Výzkumník: Motiv sis vybrala z flashů nebo to byl tvůj návrh?

klientka: No ona se mě zeptala, co tak jako uvažuju, takže jsem napsala, že buď jako strom nebo prostě hory a pak asi den nebo dva potom jsem přišla na to, že bych chtěla buď jako tis anebo oměj a rozhodovala jsem se co je hezčí. Tak jsem poslala tu větvičku.

Byla jsi s návrhem spokojena hned na poprvé nebo jsi ho chtěla nějak upravovat?

klientka: Takže vlastně ten návrh to je tak jako dva tři dny zpátky, co jsem ho viděla. A líbilo se mi to, ale zároveň tím, že jsem furt koukala na ten, co jsem uvažovala, tak to bylo takový jako zvláštní, že jsem nevěděla, co mě ruší nebo co jakoby je to, co mi nesedí. Respektive mně se to líbilo, ale jakoby nevím, co mi tam vadilo, tak jsme se bavili vlastně s mým mužem a ten došel k tomu, že mu nevyhovují bobulky, že jako to chce bez nich, a tak se došlo k tomuhle.

⁵⁴ VAIL, D. Angus, Tattoos are like potato chips... you can't have just one: The process of becoming and being a collector. *Deviant Behavior*. 20(3), Informa UK, 1999, str. 270

(rozhovor s klientkou Tatěrky Biologie, 15.3.2023, Praha)

Jedna klientka se ocitla v situaci, kdy se zprvu přála motiv, co nejmenší. Ovšem tatěrka ji nedoporučila dělat tetování tak malé, protože by do budoucna nemuselo vypadat dobře. Klientka byla tatěrkou ve výsledku přesvědčena a velikost si nechala zvětšit. Přesvědčování klientky nebyl dlouhý proces, protože si uvědomovala kvality tatěrky a respektovala její doporučení, jakožto specialistu v oboru. V této situaci jsou viditelné hned dva Koukolíkovy modely moci. Jedním z nich je model, kdy jeden z aktérů, v tomto případě tatěrka, má větší moc nad klientkou, jelikož ona se zdá být odbornicí na onu službu. Klientka se této moci přizpůsobuje, jelikož nemá v této oblasti žádné zkušenosti. Zároveň je cílem klientky mít na sobě, co nejpovedenější tetování a z toho důvodu se snaží vyvarovat všem hrozbám. Proto svoji moc usměrňuje ve prospěch tatěrky, protože skrze ni dosáhne odměny, kterou požaduje.

Tatěrka Biologie: Prostě si zahejbej s tou nohou, můžeme to klidně zkusit dát na jiný místo jo, to je fakt čistě na tobě.

Klientka: Mně se to místo líbí jo. Přemýšlím, jako, že ta větší byla asi lepší.

Tatěrka Biologie: Hele další věc, na tom papíře to vypadá o dost větší, než to na té kůži je, takže se nebát klidně vzít tu větší variantu, můžeme to tam zkusit obtisknout a když si řekneš hmm to je fakt moc velký to ne... Tak jenomže ten papír prostě zkresluje v tomhle směru, tak aby ses toho nebála. Ti tam klidně zpátky vlípnu tu menší, jestli chceš.

Klientka: Ale jo, může bejt to větší.

(rozhovor mezi klientkou a Tatěrkou Biologie, 15.3.2023, Praha)

S otázkou o velikosti je spjatá i diskuze o umístění. Oba tyto faktory musí spolu korespondovat, aby na těle finální podoba tetování vypadala, co nejlépe. Jelikož tatěři jsou ti, co vidí tělo klienta z jiných úhlu, jsou více schopni určit, jak tetování bude vypadat. I v tomto případě klientka nechala moc v rukou tatěrky a podvolila se tomu, že tatěrka tomu rozumí lépe než ona.

Nevadí ti výměna toho místa?

Klientka: Vůbec. Jakože já si myslím, že v tomhlectom je důležitý dát na postoj a názor toho, kdo to jako dělá.

(rozhovor s klientkou Tatěrky Biologie, 15.3.2023, Praha)

Po poznání této skutečnosti jsem se i já rozhodla při tetování, pokud možno o co největší rozměr, aby bylo i po letech poznat, co mám vytetované. Jelikož tetování, které mám disponuje mnohými detaily, které jsou tenkými linkami, hrozilo by, že při zmenšené velikosti, tyto detaily úplně vymizely. Jakožto klient jsem se rozhodla soustředit na budoucnost svého tetování a rozhodla se tak pro větší velikost, která byla pohodlnější v tetování i tatérovi.

V mém případě je tedy aplikovaný první Koukolíkův model moci, kdy si aktér uvědomuje svých předností a využívá jich k dosažení svého cíle. Jakožto klient jsem si uvědomovala, jak zajistit co nejlepší podobu tetování a trvala jsem na větší velikosti. Tatěrka s tím souhlasila a nedostaly jsme se do žádného rozporu.

Jako první proběhla základní hygiena (umytí rukou, přezutí), pak si změřila mou ruku, aby věděla, s jakými rozměry může pracovat. Řekla jsem jí, že ten motiv chci co největší, takže jsme se shodly na 11x8 cm. Vytiskla mi větší a menší šablonu, abychom se rozhodly, co vypadá lépe a zvítězil ten větší motiv.

(terénní poznámky z mého sezení jakožto klientky, 6.5.2023, Ostrava)

Vyjednávání tatérů

Průběh komunikace s klienty

Podle Sanderse je se naučit posuzovat klienty a rozvíjet způsoby interakce, díky kterým si získají jejich důvěru, základními body procesu toho stát se tatérem. Tyto interakce mohou být potenciálně konfliktní, protože každý aktér procesu tetování má jinou míru znalostí a jinou formu vyjednávání. Aby tatěři předešli těmto konfliktům nastavují si své hranice a ty tak vymezují i svým klientům. Díky tomu oba aktéři vědí, co mohou od sebe očekávat a jakým způsobem se jejich interakce bude vyvíjet.⁵⁵

⁵⁵ SANDERS, Clinton R., and VAIL, Angus D. *Customizing the Body: The Art and Culture of Tattooing*. Temple University Press, 2008, str. 131-132

Tatérka Realismus: (...) si myslím, že pořád jako člověk jde do toho, že počítá, že je to práce s lidmi, a to prostě nikdy nebude procházka růžovým sadem. Lidi můžou být prostě někdy jako úplně super, ale furt musíte se s nima bavit. Když mají otázky, tak prostě jako nebýt arogantní a myslet si, že jako vim úplně všechno, protože nikdo neví všechno. Pořád se učíme a počítat s tím, že prostě pořád bych se měla dost vzdělávat, i když prostě tetuju maluju už x let. a nechat si jako klidně, když prostě někdo má otázky zkonzultovat to s nima, že má obavy říct prostě co se může stát, nemusí stát prostě připravit ty lidi na všechno.

(rozhovor s Tatérkou Realismus, 26.4.2023, Praha)

K nastavení hranic mnohdy nedochází ihned a tatérům trvá nějakou dobu, než přijdou na to, kde své hranice mají. Z počátku v tatérech převládá pocit toho, že zákazníci jsou ti, co si za onu službu platí a měli by jim tak vyjít ve všem vstříc.

Tatérka Biologie: (...) Že jsem měla pocit jako že oni jsou moji zákazníci, oni si můžou diktovat, co jako chtějí a pak mi došlo, že jsou to přeci nesmysly a nechci dělat něco, co neumím a neudělám to dobře. Takže pak jako s podporou vlastně kolegů jsem přišla k tomu, že vlastně klidně můžu říct ne. „Hele jako jestli ode mě chceš nějaký tetování, tak klidně ale žebra prostě nedělám. Nazdar.“ Jako stát si zatímhle. Až teda na pár výjimek kamarádů, ale tak oni si za to můžou sami.

(rozhovor s Tatérkou Biologie, 15.3.2023, Praha)

Proč tatérka odmítá tetovat žebra, budu popisovat v pozdější kapitole, kde se budu zabývat tím, jaké faktory ovlivňují tetování z pohledu tatérů. V interpretaci výše jde o vymezení moci tatérkou, která si nastavuje své hranice, a ne vše přizpůsobuje klientovi. Toto vymezování vychází opět z modelu moci, kdy se jedinec snaží vyhnout potenciálním hrozbám a konfliktům. K těmto konfliktům by v tomto případě mohlo dojít z nedostatku schopností tatéra a k následnému nespokojení s tetováním jak ze strany klienta, tak ze strany tatéra. Tatérka též využívá druhého modelu, kdy své postavení tatérky upřednostňuje nad postavením klientů z toho důvodu, aby prováděná obchodní služba vyšla co nejlépe. V tomto modelu využívají aktéři svých potřeb, které zajišťují uspokojení s výsledkem. Potřeby aktérů nejsou na stejné rovině a každý disponuje jinými. V tomto případě tatérka si potřebovala vymezit místa, která nebude tetovat, protože díky nim, je pak schopna podat co nejkvalitnější výsledek.

Přístupy klientů k tatérům se liší člověk od člověka, díky tomu, že prvotní komunikace s klienty začíná už v online prostředí, je pro tatéry snazší si svou klientelu vyselektovat a nezabývat se lidmi, u kterých pociťují diskomfort či potenciální konflikt.

Tatérka Realismus: já mám pocit, že tenhle styl chování prostě mají lidi, který to potom projevují i jako normálně reálně v životě. Prostě já hrozně nemám ráda třeba, když mě někdo automaticky tyká. Já prostě mám jakoby v sobě asi jako od mala, že prostě kdokoliv je cizí, a je úplně jedno, že prostě se známe třeba od pohledu, tak prostě já mám jako tendenci hrozně jako vykat a cítím se tak jakože asi jako příjemnějc. Protože tam přesně není takové to, že se s těma lidma neznáš a dokud prostě si neřekneme „okej, jako prostě budeme si tykat“. Tak já stejně prostě tomu člověku budu vykat, dokud si nepodáme ruku a neřeknem si to. Mně hrozně vadí, že prostě je to pak takový neprofesionální a furt se jedná o nějakou službu a za mě by tam asi něco takového furt mělo bejt, aby i ty lidi si jako uvědomili, že to prostě není u nějakýho kamaráda, že prostě to je vyloženě služba.

(...) dokud se ty lidi chovají jako slušně, a tak nějak jako a řeší se jako důležitý v tu chvíli kolem toho tetování. Jestli oni jsou v pohodě a takhle tak mi to je asi víceméně jedno, ale při té komunikaci, tak prostě já bych v životě nikomu první jako zprávu nenapsala jako „Čus jako kolik tohle bude stát.“ Jo? Furt jako si myslím, že s tím by souhlasilo třeba spoustu jako dalších lidí jako ze služeb, že když vyloženě to třeba nemají, řeknu jako napsané někde prostě jako „hele můžeš mi hnedka tykat“, tak asi jako bych to brala vždycky tak jako víc neutrálně.

(rozhovor s Tatérkou Realismus, 26.4.2023, Praha)

Pro lepší navázání vztahů se tatěři rádi o svých klientech během tetování něco dozvídají. Konverzace se mohou vyvíjet různými směry a s každým klientem je možné probrat jiná témata. Dotazování tatěři jednájí v rámci komfortu svých klientů a respektují jejich požadavky, pokud si například povídat vůbec nechtějí a chtějí být mlčky či si dělat něco svého (poslouchat hudbu, být na mobilu).

Tatérka Koláž: Hele záleží, někdo se třeba vůbec nechce bavit, nebere to jako intimní záležitost to tetování. Když přijde někdo a chce vytetovat písmenko nebo nějaký datum, tak to úplně nebereš, že se jako chce seznámit. To na tom člověku i vycítí tatér nebo já, nebo vzájemně, jestli pokecáte o něčem nebo ne. A taky záleží, jaká je nálada, někdy je člověk hrozně unavený a nemá na to už nic říkat nebo komunikovat a je to jeho už čtvrtý tetování za den, že už je vyčerpaný i sociálně. Takže pokavaď to klient neinicuje, tak pak třeba ani tatér nechce už nic říkat.

V tadytom se tedy přizpůsobuješ klientovi?

Tatérka Koláž: No jasně, když zjistím, že si člověk nechce povídat, tak ho nutit nebudu.

A kdyby sis nechtěla povídat ty? Předem bys to řekla?

Tatérka Koláž: Asi se mi nestalo, že bych předem řekla, že si nechci povídat, ale spíš říkám, že se omlouvám, že dnes neříkám nic a jsem dneska už úplně mrtvá. Aby si nemysleli, že se s nimi bavít nechci, ale spíš že jsem už dneska vyřízená. A pak je to na nich no. Ale je občas super, že když člověk začne tetovat a konverzace se někým ubyde a pak najednou zjistíš, že ten člověk dělá nějakou zajímavou práci nebo znáte někoho společného. A takhle je to vždycky sranda. A pak když jsou to takováhle tetování, co jsou na pět hodin, tak toho člověk probere celkem dost. Ale stejně těch posledních pár hodin tetování jedeš mlčky, protože pak fakt tuž nemůžeš. Klient nemůže, tatér nemůže, všichni chtějí domů a nafotit hezký fotky.

(rozhovor s Tatérkou Koláž, 10.3.2023, Praha)

Vyjednávání o ceně

Každou obchodní službu je nutno umět i finančně ohodnotit. V tetovacím procesu si cenu udávají tatéři na základě složitosti a velikosti motivu. Tatéři nemají pevně daný ceník, co kolik stojí, ale cena se odvíjí právě od požadovaného motivu.

Tatérka Realismus: Myslím, že máme v povaze jako Češi strašně se dohadovat ceny u takových věcí, ve kterých úplně nevidíme tu hodnotu, takže kolikrát dost často první jako zpráva, co o těch lidech jako je, že ani nepozdraví a napíší rovnou jako cena.

(rozhovor s Tatérkou Realismus, 26.4.2023, Praha)

Klient: Za kolik tetuješ?

Tatér: Podle toho kdo co chce jak velký atd atd

Klient: Aha Okey

(sdíleno na veřejném instagramovém profilu @nechci_tetovani, 13.5.2023)

Tatéři si nastavují i minimální sazbu, za kterou tetují například ty nejmenší motivy. Do minimální sazby jsou započítány náklady za materiál a práce. Ačkoliv člověk může znát cenu materiálu, při tetování se platí i práce a čas tatéra, proto se nelze jakožto klient spoléhat

na ceny, které zná z předchozích zkušeností. Každý tatér si ceny nastavuje sám dle svého uvážení.

Klient: Pocky každý 500?

Tatér: Ano nemůžu nna vás použít stejnou barvu v kelímku a stejnou jehlu

Klient: Za za 500 si to nech jelikož sem jehli atd nakupoval tak vím co to sotji

A 500 to není

(sdíleno na veřejném instagramovém profilu @nechci_tetovani, 1.9.2023)

Klient: Kol'ko by stálo úplne malé tetovanie

Tatér: 40 €

Klient: Ale niekdy to stojí dve eurá som pozřela na nete

(sdíleno na veřejném instagramovém profilu @nechci_tetovani, 12.5.2022)

Klient: Protože seš kapitalista a rejžuješ jak to jen jde nic vic v tom t není. Není třeba nic vysvětlovat zdar. Ať se ti daří a máš co nejvíce klientů. Ja si to radši necham udělat od [jméno] kterej to udělá fantasticky a nebude za to chtít vůbec nic. Jo krabku cigaret no.

(sdíleno na veřejném instagramovém profilu @nechci_tetovani, 20.12.2021)

Ačkoliv tatéři v začátcích využívají nižších sazeb, aby si přivedli novou klientelu a měli možnost tetovat, postupem času umí ohodnotit i svou práci a um. Dle toho si pak své ceny i nastavují. Jak je z konverzací vidět, klienti nejsou vždy spokojeni s cenami, které jim tatéři dají. Z tohoto vyplývá, že někteří lidé se snaží na tetování co nejvíce ušetřit. Ovšem jsou i lidé, kteří si cenu za tetování plně uvědomují a jsou ochotni si za ni zaplatit a jejich cílem není zaplatit co nejméně peněz, ale získat co nejlepší tetování

Výzkumník: To jsem chtěla zeptat, jestli je pro lidi vlastně stěžejní ta cena v tomto ohledu?

Tatérka Koláž: Jak pro jaký no, ke mně už chodí většinou lidi na ty velký věci, takže ty peníze maj a chtěj je za to dát, takže jakoby jim to už nevádí, ale samozřejmě jsem začínala tetovat a tak jsem tetovala takový ty jako menší blbosti. Takže co člověk chtěl, tak jsem vytetovala, protože jsem potřebovala klientelu. Já potřebovala peníze a tam samozřejmě těmhle těm

lidem, vo to šlo, ale už jsem si za ty léta tu klientelu jako nějakým způsobem udělala... Prostě jako jistá sorta lidí, která fakt jde za tím umění a fakt jde za tím tatérem a nejde jenom, že prostě chtějí sehnat nejlevnější kerku, že jo, což je nejlepší věc, která se může tatérovi stát, že si tu klientelu fakt jako vytříbí.

(rozhovor s Tatérkou Koláž, 10.3.2023, Praha)

Bývá častým jevem, že si tatěři žádají nevratnou zálohu, aby si pojistili, že se klient opravdu ten den objeví. Tatěři při aplikaci této metody využívají vlivného modelu, kdy se chtějí vyhnout potenciální hrozbě, kdy se klient neobjeví a oni by tak zůstali ten den bez finančního příjmu. Díky, tomu, že si pojistí klienta zálohou, chrání i sebe. Pokud klient k tatérovi chce přijít, musí splnit tuto podmínku, bez zaplacené zálohy tatér neudělí klientovi termín. Z této pozice tatér také využívá svého postavení vůči klientovi a působí tak silnější mocí.

Tatérka Realismus: Za mě i jako bez zálohy ani ránu, protože některý lidi si myslí, že toho budou zneužívat. A hodinu předtím, než prostě mají mít termín tak jako napíšu „Hele, dneska se mi nechce jako tak nedorazím“, takže prostě to trvalo, ale už jsem se nějak jako naučila nebo zvykla jsem si říkat i o ty zálohy, který prostě minimálně když jako já tady budu, vyčlením si na to celý ten čas, tak prostě nebudu tady jako zadarmo a budu mít aspoň pokrytý to, že jsem sem prostě dorazila. A ještě když je to něčeho většího, tak tam potom už jako si říkám i větší ty zálohy, protože to jsou většinou jako třeba projekty na celý den a prostě nikdo nechce být celý den zadarmo v práci nebo prostě, že druhá strana si jako řekne „tak dneska ne jako, dneska budeš prostě bez peněz jako.“

(rozhovor s Tatérkou Realismus, 26.4.2023, Praha)

Klient: Ahoj, prosimte musím se z toho pátku zase omluvit..mám zánět šlachna ruce a beru antibiotika

Tatér: Ahoj, no propada ti zaloha no

Klient: :D :D sežer si ji třeba

Tatér: cool pristup

Klient: nápodobně :D :D

Ja jsem si ten zánět šlach vymodlila abych nemusela na tu kerku

Tatér: rekni mi, co není z moji strany v poradku ? to ja prece nerikam

Klient: takhle se delaj prachy uzij si mejch 500 který sem vydrela

(sdíleno na veřejném instagramovém profilu @nechci_tetovani, 3.11.2021)

Na propadnutí zálohy klienti nereagují vždy dobře, ale jak se strany dohodnuly na počátku interakce, tak se v ní i pokračuje. Tatěři se zálohou pojišťují, aby ten den nepřišli o vydělání peněz. Také se stává, že jejich známí chtějí využít jejich služeb, ale nemají dostatek financí. V následující interakci dochází ke konfliktu mezi člověkem, který se snaží svou moc využít na základě známosti a zaslíbení vyššího obnosu peněz, ale tatér na základě minulé zkušenosti, která nedopadla v jeho prospěch, se snaží obdobné situaci vyhnout a proto klienta odmítne.

Klient: Chcem kérku, no momentálne na to nemám peniaze. Vieš mi pomocť? Vrátim s úrokom.

Tatér: Ahoj zlatko... no bohuzial mame v studiu naka pravidla a snažíme sa je dodrżovat. Prepacccc. Nerobim takto na dlh,nevyplatilo sa mi to uz

Klient: Ok, a už mi nehovor zlatko, pokiaľ mi nechceš pomocť...

(sdíleno na veřejném instagramovém profilu @nechci_tetovani, 29.7.2021)

Některé motivy dávají tatěři za zvýhodněné ceny, jelikož se jedná o motivy, co by si tatěři chtěli vytetovat a nižší cena by mohla přivést více potenciálních klientů. V tomto případě tatér využívá druhého Koukolíkova modelu moci, kdy tatér snižuje své finanční ohodnocení za cílem zlepšení svých dovedností. Na základě zvýhodněné nabídky je možné, že se mu dostane cíle, který si přeje (vytetovat specifický motiv) a k tomu navíc klient dosáhne svého cíle a získá tetování.

Tatérka Realismus: občas na ně jakoby dávám akce, že kdyby někdo jako chtěl, tak to jsou třeba větší projekty nebo něco, co bych si chtěla zkusit, protože třeba nějaký i víc odlišný od toho, co bych normálně jako dělala.

(rozhovor s Tatérkou Realismus, 26.4.2023, Praha)

Tatérka Koláž: Třeba já jsem s těma velkýma kérékama a kolážema začala tak, že jsem si teda řekla, že chci tetovat i něco většího. Takže jsem udělala ten první návrh, co jsem tetovala na ty záda. Tady to mám někde pod tím jako schovaný, ale nevím kde. Takže jsem vlastně udělala tenhle ten návrh a nabídla jsem ho za 30 %, jako s 30% slevou, takže jsem reálně takhle obří návrh dělala za 5 tisíc, což je hrozně málo. Jakože fakt hrozně málo, ale prostě potřebovala jsem to udělat, aby lidi věděli, že to zvládnou, aby viděli, že něco takového dokážu vytetovat. No a takhle jsem začala dělat tyhle věci. No a taky se to nemuselo povísta a mohlo se stát, že bych těch levnejch jako velkej tetování musela udělat víc, než by se na to někdo chytnul.

(rozhovor s Tatérkou Koláž, 10.3.2023, Praha)

Tatérka Začátečník se stydí si o cenu říct, neví, na kolik se má ohodnotit. „Nejradši bych jí to dala zadarmo, však jsem ráda, že můžu zas na někom trénovat.“

(z terénních poznámek, 2.2.2023, Praha)

Faktory ovlivňující tetování

K vytvoření, co nejkvalitnějšího tetování je zapotřebí nejen dostatek technických dovedností, ale také umět vyhodnotit faktory, které by mohly kvalitu tetování snižovat a vyhnout se jim. Všichni tatéři, se kterými jsem byla v kontaktu, tak řešili jako první umístění a velikost motivu. Umístění je důležité zohledňovat vůči proporcím těla jedince a je nutné též brát v potaz umístění jiných tetování či pih. Přes pihy a znaménka se tetovat nesmí, pokud by tak bylo učiněno, hrozí jejich narušení a případné problémy.

(kontext: tatérka popisuje, proč si raději dělá s lidmi konzultace naživo)

Tatérka Realismus: (...) já si s těma lidma radši sednu, protože je to za mě rychlejší a když třeba tam mají na sobě i nějaké pihy, znaménka, jizvy, tak prostě rovnou si říct, když to vidím naživo, že bylo by lepší třeba udělat to o kousek vedle a udělat prostě tu kompozici trošku jako jinčí.

(rozhovor s Tatérkou Realismus, 6.6.2023, Praha)

V následujícím úryvku tatérka popisuje své klientce, kam umísťuje jednotlivé části tetování. Tetování je na zádech, proto tatérka vymýšlí, jak bude tetování, co nejlépe kompozičně vypadat. Tetování se skládalo z více částí a jednotlivé umístění částí se právě

přizpůsobovalo parametrům klientčinych zad, na kterých už nějaké tetování měla. Nové tetování nemělo staré tetování nijak překrývat, aby bylo cílem ze zad udělat celek, který spolu koresponduje. Je v moci tatérky, jak bude tetování kompozičně umístěno a klientka jí naplno věří.

Tatérka Koláž: Jo, tady to dáme. Prostě nebudu tady do těch teček rejt. Tady dáme to černý kolečko a tady budou ty tečky, takže jsme jenom vyměnily zleva doprava. Pak někdy jestli budeme pokračovat k tý kytce, abychom to nějak zakomponovaly, pak už je jiná věc... eeeh... Tady jsme daly, tady jsme daly ten výstřížek z toho křídla a zkrátka tady ti jde úplně krásně krásně ta čára přes rameno.

(rozhovor s Tatérkou Koláž, 10.3.2023, Praha)

Při otázce umístění tatěří nejen zohledňují již zmíněné aspekty, které by mohly tvořit zdravotní problémy, ale také se řídí svou osobní preferencí. Pro některé tatéry jsou určité tělesné partie místy, na která odmítají tetovat. Pro jednu z dotazovaných tatérek jsou žebra a boky místy, kam odmítá tetovat. Ačkoliv občas udělá výjimku například pro své přátele, stále to nedělá ráda a nechce se vystavovat takové situaci, ve které si není strojkem stoprocentně jistá.

Tatérka Biologie: Klientka chce to tetování na nohu, ale původně to chtěla na žebra, a to jsem jí teda řekla, že žebra nejsou úplně vhodný jakoby pro ní, protože má první tetování. Bolí to a obecně jako hodně holek chce, to první tetování na žebra a není to úplně nejlepší, protože neví, jak to tetování probíhá neví, jak to bude bolet, jak budou reagovat a ty žebra se v průběhu blbě hojej, blbě se tam tam tatérovi tetuje, člověka to bolí, klepe se u toho, takže prostě to není podle mě vhodný místo na první kέρku.

Výzkumník: No, ale přitom si spoustu lidí nechává první tetování tetovat právě na žebra.

Tatérka Biologie: A v tomhle mi hrozně jako otevřela oči a tatérka, ke který jsem šla, která říká prostě žebra nedělá. Ke mně chodí slečny dost často na první tetování, na velmi jemný linky a prostě když je to bolí a trochu se mi cuknou, tak se tam prostě udělá zoubek na té lince a já už s tím nic neudělám, protože dělám tak tenkejma linkama, že kdybych to pustila, tak to prostě nebude vypadat dobře. Takže já prostě jako žebra nedělám a pak jsme se o tom jako bavili a já jsem zjistila po tom, co jsem jí začala tetovat, že ty žebra se fakt dělaj jako hrozně a že má vlastně pravdu a že tak jako když mi to nejde, tak to prostě dělat nebudu, že jo.

Výzkumník: Máš ještě nějaký části těla, který prostě ne?

Tatérka Biologie: Boky se dělají hodně blbě, jsou horší než žebra z toho důvodu, že prostě jak je to jako ten tvar, tak když to člověk chce přesně, tak ty jednou rukou vlastně taháš tu kůži pryč, aby si to napla a druhou rukou, tou kterou tetuješ, tak si to napínáš na druhou stranu, takže to je hroznej záhul jako na ruce. Je to tam zároveň měkký, hrozně lehce se to tam jako podpíchno a je to takový... Taky jak se to dělá jako je to záhulný je to i na to prostě na tu sílu a takový, jak si toho člověka položit, aby to bylo co nejvíc naplý, teď on furt leží na té kosti a úplně to bolí, všechno to bolí, takže blbý, no.

(rozhovor s Tatérkou Biologie, 15.3.2023, Praha)

V dalším případě tatérka vysvětlovala, proč odmítá tetovat intimní partie mužů.

Tatérka Koláž: Hele normální lidi péro nebudou chtít potetovat. To budou chtít potetovat jenom divný lidi a já nemám potřebu jednat s divnýma lidma. Víš kolikrát se mi stalo, že mi fakt jenom prostě zavolal nebo napsal člověk, jako že by chtěl tetování, a že na to má nějaký speciální jako místo... Prostě nevím, je to prostě divný, jako kdo normální by potřeboval mít na péro napsaný... Já nevím něco jako „Mr. Big“ nebo já nevím,

Výzkumník: A co dámské partie?

Tatérka Koláž: No na dámský partie se moc tetovat nedá, tam se dá tetovat jenom jako na třísla přímo jakože v okolí a tam když někdo chce nějaké jako sexy nápis nebo tak něco. Jako já třeba mám v tříslech napsaný „Art“, protože se mi to líbilo.

Výzkumník: Ale u mužů to taky jde ne přímo na penis, ale jako o něco výš...

Tatérka Koláž: když tam budou chtít něco normálního nebo napsat něco artistickýho jako třeba „Dekadence“ nebo já nevím co, tak proč ne. Když tam budou chtít, nevím prostě nějaký citát nebo nějakou blbost, tak to jim buď rozmluvím, nebo jsou to prostě divný lidi, který tetovat nechci. Nevím zatím jsem neměla moc zkušeností, že by mi o to lidi psali a když mi vo to psali, tak to byli fakt podivní, který chtěli přímo jako na falus...

(rozhovor s Tatérkou Koláž, 10.3.2023, Praha)

Každý tatér má preference nastavené jinak. Následující výpověď popisuje, že tatěři nemusí mít problémy s žádným místem, ale odmítají tetovat určité lidi. Tatérka popisuje, že kvůli své bezpečnosti odmítá tetovat lidi, kteří trpí nemocemi přenášenými krví (žloutenka, herpes, AIDS). Tetováním nakažených lidí se tatěři sami vystavují riziku nákaze těchto

nemocí. Při tetování dochází kontaktu s krví tím, jak je narušována pokožka.⁵⁶ Jakožto prevence proti nákaze je nutno dodržovat potřebnou hygienu. Za nutné se považuje nošení jednorázových chirurgických rukavic, mít v jednorázových obalech vše, co se při tetování využívá, používání jednorázových jehel, které jsou určené vždy pro jednoho klienta. Rukavice si tatér vyměňuje vždy, kdy šahá na cokoliv, co není v ochranném obalu, aby nedošlo ke kontaminaci. S pravidly rizika přenosu infekce by měl tatér seznámit i svého klienta, aby dodržoval základní hygienických norem.⁵⁷

Výzkumník: A máš nějaký místa, co bys netetovala? S čím máš problém? U koho nebo lidi, co bys netetovala?

Tatérka Realismus: Mě napadá asi spíš jako někdo, kdo má vyloženě jako nemoci přenášené prostě krví a to kvůli svoji bezpečnosti. Ale jinak asi jako si myslím, že každé místo se dá nějak jako zvládnout, když je tam ten správný motiv.

(rozhovor s Tatéskou Realismus, 26.4.2023, Praha)

Také odmítá tetovat lidi, kteří se k ní nechovají s respektem a zneužívají toho, že se musí před ní svlékat. V rámci tělesné intimity mohou klienti dělat neslušné vtípy a narážky a s takovým typem lidí, tatérka nechce pracovat.

(kontext: otázka tetování intimních partií)

Tatérka Realismus: Tam trošku záleží, jak se při tom chová ta druhá strana. Protože měla jsem už jako hodně blízko prostě intimním partiím a když je ten člověk prostě s tím v pohodě a bere to prostě profesionálně a nemá u toho třeba nějaké vedlejší a postranní úmysly, řeči a chová se přitom prostě nějak, tak jako proč ne. A to prostě u čehokoliv. Protože tady se dost často prostě ty lidi musí svléknout se vším a prostě když jen někdo u toho začne mít třeba nějaký průpovídky, jak prostě jako je to super, že se tady jako před vámi můžu svlíknout... Musí to být furt tak nějak, aby ty obě strany s tím byly nějak jako v pohodě a komfortní třeba. Ale vyloženě nějaký problém s tím nemám.

(rozhovor s Tatérkou Realismus, 26.4.2023, Praha)

⁵⁶ SANDERS, Clinton R., and VAIL, Angus D. Customizing the Body: The Art and Culture of Tattooing. Temple University Press, 2008, str. 144

⁵⁷ SERUP, Jørgen, Nicolas KLUGER a Wolfgang BAUMLER. *Tattooed skin and health*. Basel: Karger, 2015, str. 230

Určení velikosti je důležité pro rozpoznatelnost tetování a pro jeho následnou životnost. Čím větší tetování, tím spíše je zajištěno, že bude i po čase čitelné. Naopak u malých a detailních tetování hrozí, že se barvy v kůži rozpíjí a tetování nebude rozeznatelné.

Tatérka Biologie: Slečna mi napsala, že by chtěla tisovou větvičku a já, když se mi jako řekne konkrétní nějaká taková věc, tak předpokládám, že chceme, aby to bylo poznat, že to je prostě to. Namalovala jsem nějaký vlastně tři varianty toho motivu a slečna na to, že to chce úplně co nejmenší. Problém v malých tetováních je, že se tam prostě nedají cpát detaily, protože časem jak to tetování stárne, tak se to prostě všechno sleje a není to poznat. No a já jsem se těšila, že to ten vlastně motiv, co jsem nakreslila, tak je hodně takovej detailní a jemnej. A fakt je na to, aby byl třeba aspoň 8 cm velkej, to by byla minimální ideálka pro mě, aby se to mě dobře tetovalo, aby to i vypadalo jako hezky. A slečna to chce co nejmenší, takže vlastně vůbec nebude poznat, co to je za větvičku, bude to prostě nějaká jako větvička jako s jehličkami, dejme tomu a mě to hrozně mrzí, protože je to takovej pěkněj motiv a bylo by to i takový hezký tetování. Ale chápu, že ona to jako chce malý, protože asi předpokládám jde o první tetování většina lidí, co jde na první tetování, tak ho chce co nejmenší. No, ale vlastně na druhou stranu mě to hrozně mrzí, že je to hrozná škoda.

Tatérka Biologie: obecně ty malý tetování i jakoby jedna věc je, že se třeba nemusí vůbec slejt, ale prostě z větší vzdálenosti jsou málo čitelný, že prostě na to koukneš a teď „ty vole tam mám nějakou vlnku na té noze a pak nojo to je vlastně listí a nějaká větvička s jehličkama“. Ale prostě je to takový jako z toho hlediska toho tetování... Tetování, má bejt čitelný a poznatelný a za mě prostě jako neříkám nic, chápu to, když si někdo nechá udělat malý písmenko, ale malý písmenko bude vždycky čitelný, ale když má prostě člověk větvičku s jehličkama, tak když bude mít 3 cm, tak to jako bude spíš flek na první pohled a pak až „no jo, to je nějaká větvička.“

(rozhovor s Tatérkou Biologie, 15.3.2023, Praha)

Pokládala jsem také otázku, co by tatěrky odmítly tetovat a bylo mi odpovězeno, že odmítají tetovat něco s čím se morálně neshodují. Jednalo se hlavně o nenávistné motivy či jména partnerů. Tetování jmen partnerů nepřijde tatěrům vhodné, protože jak je tetování trvalé, tak o to méně jsou trvalé lidské vztahy. Aby se vyhnuly možné lítosti z tetování, snaží se s klienty přijít na jiný kompromis.

Tatérka Realismus: Když by to mělo být třeba jméno nějakého partnera, tak ty se těm lidem snažím vždycky vymluvit. Jsou určitě jako i lepší věci, jak jako zobrazit toho partnera, než

prostě dát si tady prostě „Pepa se srdíčkem“. Když má ten partner nějaký koníček a pak se rozejdete, tak budu tady mít za něj, že prostě maluje a je tam nějaký štětec s něčím. To je přece jenom takový už míň okatý než prostě, když tady mám seznam jmen.

(rozhovor s Tatérkou Realismus, 26.4.2023, Praha)

Skrze nenávistné symboly člověk reprezentuje své ideologické přesvědčení či pozadí své ilegální činnosti a bývají mířena především na konkurenční skupiny zločineckého společenství, vůči policii a bezpečnostním složkám a vůči společenskému systému.⁵⁸ Tatěři odmítají tetovat tyto symboly z ideologických přesvědčení, se kterými se neztotožňují.

Tatěrka Realismus: Hm, tak všeobecně prostě nenávistné motivy a je jedno z jaký kultury. Jsou lidi, co tetují svastiku tím, že prostě má to nějakou historii, ale furt zase musíme brát i v potaz, že i ta historie si to taky trošku jako přebrala i do trošku nenávistnějších možností. Takže jako všeobecně tyhlety jako všeobecně známý nenávistný motivy, jako třeba nenávistné texty vůči nějakým skupinám lidí jako třeba A.C.A.B. a potom cokoliv spojeno s nacisty a neonacisty třeba.

(rozhovor s Tatérkou Realismus, 26.4.2023, Praha)

„Svastika se vyskytuje v mnoha kulturách po celém světě buď jako náboženský symbol, symbol různých organizací a politických směrů nebo jako dekorativní prvek. Dnes je v západní kultuře svastika známá převážně jako symbol nacismu.“⁵⁹ Dle trestního zákoníku § 403 zákona č. 40/2009 Sb. je podpora a propagace hnutí, které směřuje k potlačení práv a svobod člověka, nebo hlásá rasou, etnickou či národností zášť, trestná a pachateli hrozí jeden rok až pět let odnětí svobody.⁶⁰ Akronym A.C.A.B. vyjadřuje nenávist vůči autoritám a to specificky vůči policii. Význam akronymu zní „All Cops Are Bastards“, tedy říká, že „všichni policajti jsou hajzlové.“ Akronym si tetují převážně lidé ve vězení, jako vyjádření jejich postoji vůči autoritám, ale nechávají si jej tetovat i lidé, kteří nikdy ve vězení nebyli, ale jsou součástí gangových struktur či skupin hooligans a ultras.⁶¹

⁵⁸ VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Symbolika kriminálního tetování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018, str. 29

⁵⁹ Tamtéž, str. 119

⁶⁰ *Zakonyprolidi.cz* [online]. [cit. 19. 6. 2023]. Dostupné na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

⁶¹ LOCHMANNOVÁ, Alena. *Tělo za katrem*. Praha: Academia, 2020, str. 231-232

Tatěři také odmítají tetovat něco, co není v jejich stylu. Stylů tetování je nespočet od abstrakce, realismus, geometrii, old school, tetování Polynésie a Maori a mnoho dalších. Tatěři se umělecky nachází v jednom či ve více stylech a chtějí tetovat, to, co chtějí a hlavně, co umí. Ke každému stylu je nutno mít dovednosti k jeho vytvoření a znát jeho pravidla, kterými se je potřeba řídit. Jednoduše, tatěři odmítají tetovat to, co neumí a to, co nechtějí dělat.

Avšak ze začátků své kariéry tatéra je dle výpovědi tatěrky zapotřebí si ozkoušet vše, aby se člověk mohl ve svém stylu najít. Také s braním všech zakázek se tatér dostane do většího povědomí lidí a má i větší finanční příjem než tatér, který si zakázky selektuje.

Tatěrka Koláž: Jo, jako realistiky, nedělám nějaký old school nebo tribaly to nedělám, na to tady mám kolegy, který se tomu věnujou, takže tam to vždycky pošlu dál. Co se týče fakt jako takovejch basic kérek, tak když to jsou nějaký linky, nějaký jako jednoduchý tetování nebo nějaký čísla nebo já nevím, tak to klidně udělám, když prostě mám čas.

Tatěrka Koláž: (...) Jo, fakt třeba je tady [jméno kolegy tatéra], že jo, kterej zase jakože má specifickéj styl udělá ty linoryty támhle a nic jiného dělat prostě nechce. A tetuje dva roky a nic jiného prostě dělat nebude, chce si prostě dělat svoje věci. A chce bejt známej za to, co dělá a nic jiného prostě nikomu dělat nebude. Jenže pak zase těch klientů má málo, protože ze začátku si myslím, že člověk musí prostě sáhnout i po těch věcech, co nechce, když v tom chceš mít kariéru teda, tak musíš prostě vzít všechno, co jako jde. Musíš se dostat do povědomí, musíš se nějak uživit a prostě nějak vytrénovat.

(rozhovor s Tatérkou Koláž, 10.3.2023, Praha)

Další, co tatěři odmítají tetovat jsou práce jiných tatérů. Dotazovaní tatěři odmítají kopírovat práce jiných tatérů a snaží se lidem vysvětlit, že tímto způsobem se to dělat nemá a považují to za krádež.

Tatěrka Realismus: (...) typy lidí, co třeba nedokážou pochopit, že prostě upravíme ten design, že prostě se s nějakým designem necháme inspirovat, ale že to prostě nekopírujeme jako do posledního puntíku.

(rozhovor s Tatérkou Realismus, 6.6.2023, Praha)

Klient: To našel někde na netu takže jediné že vám to vytisknu s netu a ještě bych poprosila přibližně kolik to vyjde syn si to bude platit sám ze stipendia

Tatér: Přemyslím na tím a omlouvám se, ale úplně do přesné kopie jít opravdu nechci, muselo by se to trochu „překreslit“. Nerada dělám „konkurenční návrhy“, snažím se jim vyhýbat. Tak nad tím popřemýšlejte a uvidíte.

Klient: Jo v pohodě máme v záloze ještě jednoho tatera

(sdíleno na veřejném instagramovém profilu @nechci_tetovani, 26.4.2022)

Při pozorování tatérky – začátečnice nastala situace, kdy návrh byl v opačném případě zkopírován. V této situaci tatérka lituje, že uposlechla svého klienta, který byl její známý a vytetovala mu, co si přál. Tatérka ocenila, že má možnost potetovat dalšího člověka, který se jí dobrovolně nabídl, a tak využila situace. Bohužel pak zjistila, že návrh patří jinému pražskému tatérovi, který ji následně zkontaktoval a došlo tedy ke konfliktu. Tatérka popisuje, že je paradoxní, že se toto stalo zrovna jí, protože ona sama si jezdí pro tetování i za hranice ČR, aby měla originální umělecký kus od tatéra a nepodporuje kopírování ostatních umělců. V tomto scénáři chtěla tatérka využít nabízených možností a trénovat na někom, kdo e jí dobrovolně nabídl, ale ten svým postavením klienta, jakožto člověka, na koho se bude tetovat, využil své moci a tatěrku přesvědčil o tetování něčeho, co zprvu tetovat ani nechtěla.

Přišli známí od kamaráda a jeden přišel s obrázkem tetování, co chce. Ukázal fotku z Instagramu, již vytetovaného tetování, ale u obrázku nebylo, komu ta fotka patří. Tatérka se ostýchala a nechtěla mu to vytetovat, že mu udělá raději něco jiného. Klient odmítal a chtěl přesně tento motiv, tatérka tedy souhlasila. Klient si vytetované tetování dal na své Instagram story a tatérce napsal jiný tatér, který je též z Prahy, že se jedná o jeho návrh. Tatérka si uvědomuje, jaký je to problém, za celou situaci se mu omluvila řekla mu, že až se to tetování zahojí, tak to klientovi přetetuje na něco jiného.

Tatérka Začátečnick: „Tohle je fakt ta největší blbost, co jsem mohla udělat. Od rána mi je na blití, od rána jsem asi 4x brečela, fakt jsem úplně debilní.“

Zpětně lituje, že neposlechla svou intuici a neměla to tetovat, když se jí nechtělo, ale klient to opravdu chtěl a jelikož si od něj nebrala ani žádné peníze, tak jí to bylo ve výsledku jedno. (terénní poznámky z pozorování ze sezení s Tatérkou Začátečnick, 26.1.2023, Praha)

Z jednotlivých výpovědí vyplývá, že každá tatérka má hranice nastavené jinak a během tetování upřednostňují jiné faktory. Ačkoliv jsou tyto výpovědi různorodé, spojuje je to, že si stojí za svými zásadami a jen málokdy dělají vůči nim výjimky.

ZÁVĚR

Podle Sanderse je vztah mezi tatérem a klientem prvořadý. Pro tatéra jakožto zprostředkovatele služby je nezbytné rozvíjet své sociální dovednosti a být díky nim schopen určovat klientovy potřeby a vymýšlet způsoby, jak je naplňovat.⁶² Jelikož tetování není jednostrannou službou, bylo zapotřebí věnovat pozornost i tatérovým potřebám.

Mým cílem bylo zjistit, jakým způsobem vyjednávají tatěři a klienti v procesu tetování a co je v jejich vyjednávání ovlivňuje. Dále mě zajímalo, jakým způsobem si tatěři nastavují hranice, které pro ně jsou při tetování důležité a bylo zapotřebí zjistit na základě jakých aspektů si klienti vybírají tatéry, kterým poskytnou k potetování své tělo a co je pro ně při výběru rozhodující.

Aktéři v procesu tetování disponují mocí, kterou ve svém vztahu vzájemně využívají v závislost dosažení svých cílů. Tato moc se proměňuje a záleží čeho zrovna aktéři chtějí nebo nechťejí dosáhnout. V rámci jejich proměn jsem na ni aplikovala Koukolíkovy čtyři modely.⁶³ Všechny čtyři modely byly během výzkumu aktéry použité. Hlavním předmětem vyjednávání pro tatéry byla velikost motivu a jeho umístění. Ze svých vlastních zkušeností nedoporučovali klientům moc malá a detailní tetování a odmítali tetovat na určitá místa na těle. Z těchto důvodů docházelo ze strany tatérů k přesvědčování klientů a uplatňování své moci ve prospěch nejen jich samotných, ale i budoucnosti klientů. Díky uposlechnutým radám, tak klienti předešli případnému smutku z tetování.

Jakožto zprostředkovatelé tetovací služby, mají tatěři nastavené hranice, které jim zajišťují nekonfliktní interakce s klienty. V první řadě odmítají zákazníky, kteří po nich chtějí motivy, se kterými se morálně neshodují. Jedná se o nenávistné motivy, jména partnerů i kopie již vytetovaných prací. Také odmítají navázat obchodní vztah s lidmi, kteří je nerespektují na profesionální úrovni nebo kvůli své osobní bezpečnosti, s lidmi, kteří trpí nemocemi přenášenými krví. Hranice si vymezují v rámci svých osobních zkušeností a před vstupem do profesionální sféry častokrát hranice ještě vymezené nemají a formují si je postupně.

Výběr tatéra je důležitým aspektem pro vznik tetování. Klienti popisovali, že k tatérům chodí na základě jejich práce, kterou sdílí na Instagramu, na základě přátelských

⁶² SANDERS, Clinton R., and VAIL, Angus D. *Customizing the Body: The Art and Culture of Tattooing*. Temple University Press, 2008, str.78

⁶³ KOUKOLÍK, František. *Mocenská posedlost*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2018, str. 35-36

vazeb, co už mezi sebou mají nebo na doporučení od blízkých lidí. Od rozhodnutí, za kým půjdou se odvíjí i vývoj vztahu mezi tatérem a klientem.

Oba aktéry procesu tetování ovlivňují převážně cíle, kterých chtějí prostřednictvím tetování dosáhnout. Pro klienty je důležité vyjít z této obchodní výměny s kvalitním tetováním dle jejich představ a pro tatéry je stěžejní vytvořit tetování, se kterým budou spokojeni nejen klienti, ale i oni sami.

BIBLIOGRAFIE

- BEDRNOVÁ, Eva, Ivan NOVÝ. *Moc, vliv, autorita*. Praha: Management Press, 2001.
- BROOME, Karl. „Tattooing Starts at Home: Tattooing, Affectivity, and Sociality“, *Fashion Theory*. 2006, 10(3) s. 333-350.
- BRYANT, Alexander. Performing culture in the classroom: An instructional (auto) ethnography. *Text and Performance Quarterly*. 1999, 19(4), s. 307-331.
- ELLIS, Carolyn, et al. “Autoethnography: An Overview.” *Historical Social Research / Historische Sozialforschung*. 2011, 36(4 (138)), s. 273–90.
- FORCE, William Ryan. „Tattooing in the Age of Instagram“, *Deviant Behavior*, 2022, 43(4), s. 415-431.
- HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005.
- KOPŘIVA, Karel. *Lidský vztah jako součást profese: psychoterapeutické kapitoly pro sociální, pedagogické a zdravotnické profese*. Praha: Portál, 2000.
- KOUKOLÍK, František. *Mocenská posedlost*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2018.
- LOCHMANNOVÁ, Alena. *Tělo za katrem*. Praha: Academia, 2020.
- MCDADE, Adam. "Contemporary Western Tattooing as an Inherently Collaborative Practice: The Contingent Authorial Input and Operational Mode of the Tattooist." *Tattooed Bodies: Theorizing Body Inscription Across Disciplines and Cultures*. Cham: Springer International Publishing, 2022, s. 43-65.
- NEDBÁLKOVÁ, K. Etnografie (Jedna ruka kreslí druhou aneb Jak se dělá etnografický výzkum). In: ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007.
- PESAPANE, Filippo, Gianluca NAZZARO, Raffaele GIANOTTI and Antonella COGGI. A Short History of Tattoo. *JAMA dermatology (Chicago, Ill.)*, United States: American Medical Association, 2014, 150(2), s. 145-145.
- PORKET, Josef L. “Autorita — Moc — Vliv.” *Sociologický Časopis / Czech Sociological Review*. 1969, 5(3) s. 304-314.

RYCHLÍK, Martin. *Dějiny tetování*. Praha: Mladá fronta, 2014.

SANDERS, Clinton R., and VAIL, Angus D. *Customizing the Body: The Art and Culture of Tattooing*. Temple University Press, 2008.

SERUP, Jørgen, Nicolas KLUGER a Wolfgang BA: UMLER. *Tattooed skin and health*. Basel: Karger, 2015.

SOUKUP, Martin. *Tělo: čichat, česat, hmatat, propichovat, řezat*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2014.

ŠEĎOVÁ, Klára a ZOUNEK, Jiří. ICT a moc před tabulí. In: ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007.

VAIL, D. Angus, Tattoos are like potato chips... you can't have just one: The process of becoming and being a collector. *Deviant Behavior*. 20(3), Informa UK, 1999, s. 253-273

VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Symbolika kriminálního tetování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018.

POUŽITÉ INTERNETOVÉ ZDROJE

Britannica [online]. [cit. 13. 6. 2023]. Dostupné na: <https://www.britannica.com/art/tattoo>

Tattooartist.cz [online]. [cit. 10. 6. 2023]. Dostupné na: <https://tattooartist.cz/informace/o-tetovani/>

Zakonyprolidi.cz [online]. [cit. 19. 6. 2023]. Dostupné na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>